

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืนในเขตเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้ มุ่งศึกษาปรากฏการณ์เกี่ยวกับการเลือกคู่ของกลุ่มวัยรุ่นในยุคปัจจุบันที่มีลักษณะเปลี่ยนไปจากสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมในอดีต มีการสื่อสารในการเลือกคู่ที่เปลี่ยนไปจากเดิม ดังนั้นการทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ดังกล่าวได้อย่างลึกซึ้ง มีความเป็นพลวัต มีความสลับซับซ้อน และมีความเชื่อมโยงเข้ากับปรากฏการณ์อื่นๆ ในสังคม ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาดังกล่าว ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น
2. แนวคิดการควบคุมทางสังคม
3. แนวคิดการสื่อสาร
4. ทฤษฎีการกระทำทางสัญลักษณ์ (symbolic interaction)
5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

1.1 ความหมายของวัยรุ่น

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ ดังนี้

จิราพร เชาว์ประยูร (2530, หน้า 15) อธิบายความหมายของวัยรุ่นว่าหมายถึง การเจริญสู่วุฒิภาวะ (to grow or to grow to maturity) ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า อโดเลสเซนซ์ (Adolescence) มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า อะ โดเลสเชียร์ (Adolescere) ซึ่งมีคำเรียกหลายอย่างเช่น วัยพายุบูแคม (Storm & Stress) วัยหนุ่มสาว (Youngster) เขาวบุรุษและเขาวสตรี (Youth) วัยทีนเอจ (Teen-agers) และยูวชน (Juvenile)

สุชา จันทน์เอม (2531, หน้า 50) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นไว้ว่า เป็นวัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใด และสิ้นสุดเมื่อใด แต่กำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและรูปร่างเป็นสำคัญ

เอลิซาเบท เฮอร์ลอค (อ้างใน จิราพร เชาว์ประยูร, 2530, หน้า 16) ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า เป็นชายหนุ่มและหญิงสาว เป็นวัยที่มีสมองเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ มีพัฒนาการทางธรรมชาติและสังคม วัยนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อบุคคลบรรลุวุฒิภาวะ มีความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตอย่างอิสระ ไม่ต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองของบิดามารดา สามารถรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง และมีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม

สโต และเซอท (อ้างใน จิราพร เชาว์ประยูร, 2530, หน้า 16) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เป็นระยะที่เด็กเริ่มให้ความสนใจในตนเอง ค้นหาตนเอง แสวงหาค่านิยมและปรัชญาชีวิตขณะเดียวกันก็มักจะมีควมวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง ส่วนทางด้านจิตใจ วัยรุ่นจะพัฒนาในด้านความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์แตกต่างไปจากวัยเด็ก เป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จึงเป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนทางอารมณ์ด้วยการแสดงออกทางอารมณ์ ไม่ว่าจะ เป็นรัก โกรธ ดีใจ เสียใจ ค่อนข้างจะรุนแรง

นอกจากนี้ จอห์น สแตนเลย์ ฮอลล์ (อ้างใน จิราพร เชาว์ประยูร, 2530, หน้า 16) กล่าวถึง วัยรุ่นว่า “เป็นวัยของพายุและความกดดัน” เป็นวัยของกระทำที่เหมือนเด็ก แต่ก็เหมือนผู้ใหญ่ด้วย ระยะเวลาของวัยเริ่มตั้งแต่วัยเด็กตอนปลายจนย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ในช่วงเวลาดังกล่าว จึงยังอาจมีการแสดงออกถึงการกระทำที่ยังเป็นเด็กอยู่หลายอย่าง แม้ว่าจะเป็นเวลาที่เด็กกำลังเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ก็ตาม วัยรุ่นถูกจัดได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่คุณคนไม่สมควรได้รับการปฏิบัติเยี่ยงเด็กแต่ก็ยังไม่พร้อมที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเช่นผู้ใหญ่ เป็นช่วงเวลาที่อยู่ระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่

สุพัตรา สุภาพ (อ้างในจิราพร เชาว์ประยูร, 2530, หน้า 18) ให้ความหมายวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่มีความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจ

“ร่างกาย” คือ การไม่เป็นเด็กต่อไป

“จิตใจ” หมายถึง การรู้จักใช้เหตุผลรู้จักควบคุมอารมณ์ รวมทั้งสามารถเข้าร่วมกลุ่มหรือทำกิจกรรมต่างๆ ในสังคมได้

1.2 ช่วงอายุของวัยรุ่น

ช่วงอายุของวัยรุ่นได้มีนักจิตวิทยาชาวอเมริกันชื่อ ลูเอลลา โคล (อ้างในจรรยาพร เชาวน์ประยูร, 2530, หน้า 15) แบ่งออกตามอายุต่างๆ ดังนี้

1. ทารก (Infancy)	ตั้งแต่เกิดจนถึง 2 ปี
2. วัยเด็กตอนต้น (Early Childhood)	2- 6 ปี
3. วัยเด็กตอนกลาง (Middle Childhood)	หญิง 6 – 10 ปี ชาย 6 – 13 ปี
4. วัยก่อนวัยรุ่น (Preadolescence)	หญิง 10 – 13 ปี ชาย 13 – 15 ปี
5. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)	หญิง 13 – 15 ปี ชาย 15 – 17 ปี
6. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence)	หญิง 15 – 18 ปี ชาย 17 – 19 ปี
7. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)	หญิง 18 – 21 ปี ชาย 19 – 21 ปี
8. วัยผู้ใหญ่ (Adulthood)	12 ปีขึ้นไป

มิลเนอร์ และวลาเดียน (อ้างในจรรยาพร เชาวน์ประยูร, 2530, หน้า 19) ได้กำหนดช่วงอายุของวัยรุ่น ดังนี้

อายุ 10 – 14 ปี วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

อายุ 15 – 19 ปี วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

เอลิซาเบท เฮอร์ลอค (อ้างในจรรยาพร เชาวน์ประยูร, 2530, หน้า 19) ได้แบ่งวัยของวัยรุ่น ดังนี้

อายุ 10 – 12 วัยก่อนวัยรุ่น (Preadolescence)

อายุ 13 – 16 วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence)

อายุ 17 – 20 วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

สุโท เจริญสุข (2520, หน้า 50) ได้กล่าวว่า ช่วงอายุของวัยรุ่นอยู่ระหว่าง 13-19 ปี และแบ่งออกตามขั้นและเพศ ดังนี้

วัยรุ่นตอนต้น	หญิง 13-15 ปี	ชาย 15-17 ปี
วัยรุ่นตอนปลาย	หญิง 15-18 ปี	ชาย 17-19 ปี
วัยรุ่นตอนหลัง	หญิง 18-21	ชาย 19-21 ปี

สุชา จันทน์เอม (2531, หน้า 50) ได้กำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นอยู่ระหว่าง 13-20 ปี และการก้าวเข้าสู่วัยรุ่นเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดระยะหนึ่งของชีวิต เป็นระยะที่เด็กมีปัญหา และต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม เด็กวัยรุ่นส่วนมากมีอายุระหว่าง 12-21 ปี เด็กบางคนอาจเริ่มวัยรุ่นก่อนอายุที่กำหนด บางคนอาจถึงวัยรุ่นหลังอายุที่กำหนด นอกจากนี้ในแต่ละสังคมยังกำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้แตกต่างกัน บางสังคมวัยรุ่นมีช่วงเวลาสั้นมาก จะเห็นว่าเด็กหญิงและชายจะแต่งงานเมื่ออายุยังน้อย ๆ และเริ่มรับผิดชอบหน้าที่เป็นผู้ใหญ่เมื่ออายุ 14-15 ปี เป็นต้น

นอกจากนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540, หน้า 329-338) ได้แบ่งช่วงวัยรุ่นเป็น 3 ระยะโดยใช้เกณฑ์ความเป็นเด็ก-ผู้ใหญ่ ตัดสิน คือ ช่วงอายุประมาณ 12-15 ปี เป็นช่วงวัยแรกรุ่น ทั้งมีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเด็กอยู่มาก ช่วงอายุ 18-25 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย พฤติกรรมค่อนข้างไปทางผู้ใหญ่ พัฒนาการวัยรุ่นมีลักษณะเด่นในด้านต่าง ๆ ทุกด้าน เช่น ทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเห็นได้ชัดเจน

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนว่าช่วงวัยรุ่นเริ่มต้นก็คือ การเปลี่ยนแปลงทางกายภายนอก เช่น ความสูง ผิวหนัง รูปร่างหน้าตา การมีหน้าอก ฯลฯ และการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายก็มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะพัฒนาการด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ทางสังคม ทางอารมณ์ ค่านิยม ความสนใจ การแสวงเอกลักษณ์ ความสนใจเพศตรงข้าม ฯลฯ

ช่วงระยะวัยรุ่นโดยทั่วไปเป็นช่วงระยะเวลาคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ นับเป็นเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าเด็กวัยรุ่นได้ดำเนินชีวิตในช่วงเวลานี้ผ่านพ้นไปอย่างราบรื่น มีปัญหาไม่ซับซ้อนมากนัก ย่อมเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ด้วยดี และมักจัดการกับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างราบรื่น แต่ถ้านับไปในทางตรงกันข้าม วัยนี้จะเป็นวัยที่ประสบความยุ่งยากมาก จนนักวิชาการเรียกว่าเป็น “วัยวิกฤต”

1.3. พัฒนาการของวัยรุ่น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540, หน้า 335) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของวัยรุ่น ดังนี้

พัฒนาการทางกาย

พัฒนาการทางกายเป็นไปในแง่ของความงอกงาม เจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์ เพื่อทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ความเจริญเติบโตมีทั้งภายนอกที่มองเห็นได้ง่าย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก รูปร่าง ส่วนลัดของร่างกาย ลักษณะเส้นผม ฯลฯ และความเจริญภายใน เช่น การทำงานของต่อมบางชนิด โครงกระดูกแข็งแรงขึ้น การผลิตเซลล์สืบพันธุ์ในเด็กชาย การมีประจำเดือนของเด็กหญิง ฯลฯ ความเจริญเติบโตทางกายมีช่วงหนึ่งซึ่งเป็นระยะพัก เมื่อผ่านพ้นช่วงนี้ไปแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็ว ความสูงของเด็กตอนต้นปีและปลายปีที่มีความแตกต่างกันอย่างมาก การสะสมไขมันในร่างกายมีมากกว่าวัยเด็ก โดยเฉพาะเด็กหญิง เด็กที่มีรูปร่างผอมอาจมีรูปร่างอ้วนกว่าเดิม ในบางโอกาสจึงเรียกระยะนี้ว่าช่วงไขมัน (fat period)

พัฒนาการทางอารมณ์

ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกายทั้งภายในและภายนอกกระทบกระเทือนแบบแผนอารมณ์ของเด็กวัยเรกรุ่นและวัยรุ่น เด็กมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่มั่นคง ระดับความเข้มของอารมณ์ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมของเด็ก ตัวเร้าที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ เด็กแต่ละคนเริ่มแสดงบุคลิกอารมณ์ประจำตัวออกมาให้ผู้อื่นทราบได้อย่างเด่นชัด เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์ขี้วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ขี้อิจฉา ฯลฯ มีความรู้สึกด้อยเด่นในแง่อะไร ฝ่ายเด็กก็สามารถรู้และรับทราบได้และจะยิ่งทวีขึ้นในระยะปลายวัยรุ่น บางครั้งเรียกอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นว่า เป็นพายุบูแคม (storm and stress) เช่น อารมณ์ รัก ชอบ โกรธ เกลียด อิจฉา ริษยา ใ้อวด แข่งดี ถี้อดี เจ้าทิฐิ อ่อนไหว หลงใหล วุ่นวายใจ เห็นอกเห็นใจ สับสน หงุดหงิด ฯลฯ อารมณ์เหล่านี้ใ้เด็กรู้สึกมีความรุนแรง อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย การควบคุมอารมณ์ยังไม่สู้ดี บางครั้งพลุ่งพล่าน บางครั้งเก็บกด บางครั้งมั่นใจสูง ไม่แน่ใจ เห็นแก่ตัว เห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นพิเศษ บางครั้งยอมอะไรง่าย ๆ บางครั้งคือร้อนคิงคินเอาแต่ใจตนเอง เข้าใจและยอมรับกันและกันในกลุ่มได้ง่าย

พัฒนาการทางสังคม

เด็กให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัย และมักจับกลุ่มกันได้นานแน่นแฟ้น และผูกพันกับเพื่อนในกลุ่มมากขึ้น กลุ่มของเด็กไม่มีเฉพาะเพื่อนเพศเดียวกันเท่านั้น แต่มีเพื่อนต่างเพศเข้ามาสมทบด้วย เด็กเริ่มลดความเอาใจใส่กับบุคคลต่างวัย เริ่มต้นชีวิตกลุ่มที่แท้จริง (gang age) การเปลี่ยนแปลงทางกายอย่างรวดเร็วและมาก เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กรวมกลุ่ม เพราะสามารถร่วมสุขทุกข์แก่ใจและเข้าใจปัญหาของกันและกันดีกว่าคนต่างวัย เมื่อเด็กรวมกลุ่มจะสร้างกฎระเบียบ ภาษา ประเพณีประจำกลุ่ม เพื่อใช้เฉพาะสมาชิกของกลุ่มเท่านั้น และ

สมาชิกในกลุ่มทุกคนจำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติตาม มิฉะนั้นแล้วอาจหมดสภาพการเป็นสมาชิก และต้องหากกลุ่มใหม่ต่อไปอีก

การรวมกลุ่มของเด็กจะเป็นไปโดยธรรมชาติ เด็กเลือกเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยไม่มีใครตั้งกฎเกณฑ์ไว้ให้ เช่น เป็นกลุ่มที่เข้าได้กับแนวโน้ม แบบบุคลิกภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว ความสนใจ ค่านิยม สติปัญญา ความมุ่งหวังในชีวิต และอื่นๆ บุคคลต่างวัยมีอิทธิพลในการเลือกกลุ่มและจับกลุ่มของเด็กไม่สู้มากนัก จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มมีความสำคัญต่อชีวิตจิตใจและอนาคตของเด็กในระยวัยรุ่น

เด็กรู้สึกเป็นสุข ปลอดภัย และสบายใจในการเล่น เทียว เรียน กิน นอน ทำงาน กับเพื่อน ร่วมวัยมากกว่าการร่วมกิจกรรมกับบุคคลต่างวัย การคบเพื่อนร่วมวัยเป็นพฤติกรรมสังคมที่สำคัญต่อจิตใจของเด็กวัยรุ่น แต่การคบเพื่อนก็ย่อมมีทั้งคุณและโทษ เพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคองจิตใจของวัยรุ่นในยามทุกข์ร้อน ชี้แนะสิ่งมีประโยชน์ เพื่อนทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่ต่างคนต่างเป็นเจ้าของชีวิตของตัวเองและกัน แต่ในมุมกลับกันเพื่อนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ชักจูงให้วัยรุ่นเสียคน เช่น เกร ดิตยาเสพติดนั้น ล้วนมีสาเหตุสำคัญจากการถูกเพื่อนชักจูง เพราะจิตใจวัยรุ่นนั้นละเอียดอ่อน เปราะบาง

เด็กที่เข้ากลุ่มมีความจงรักภักดีต่อกลุ่ม ยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจของกลุ่มด้วยความเต็มใจ และสนิทสนมกับเพื่อนร่วมกลุ่มอย่างแน่นแฟ้น การรวมกลุ่มทำให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่นใจกล้าแสดงความคิดเห็นผู้ใหญ่ ผู้ทรงอำนาจ ต่อต้านกรณีที่เขาเห็นไม่ยุติธรรม การชักนำทำให้เด็กวัยรุ่นรวมกลุ่มกันเพื่อปฏิบัติกิจกรรมที่ชอบและเป็นอุดมคติทำได้ง่ายมากกว่าวัยอื่น ๆ ระยะเวลาเด็กไม่ต้องการแต่เพียงรวมกันเท่านั้น แต่ยังต้องการสร้างความผูกพันระหว่างกลุ่มกับผู้ใหญ่อีกด้วย เพราะเด็กสำนึกว่าตนเริ่มเป็นผู้ใหญ่แล้ว ถ้าเด็กสามารถเข้ากับเพื่อนร่วมกลุ่มได้ดี ย่อมมีความรู้สึกว่ ผู้ปกครองและผู้ใหญ่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมีความสำคัญน้อยกว่าเพื่อนๆ ถ้าเปรียบเทียบกับวัยต่างๆ แล้ว ระยะเวลาวัยรุ่นเป็นระยะที่คนมีความรู้สึกต้องการ ผูกพันกับเพื่อนและกลุ่มมากกว่าวัยอื่น

ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของวัยรุ่น สุชา จันทน์เอม (2531, หน้า 51) ได้กล่าวถึง ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

เด็กวัยนี้จะมีอัตราความเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีน้ำหนัก ส่วนสูงเพิ่มขึ้น สัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ อวัยวะเพศเติบโต และมีระบบการทำงานได้อย่างเต็มที่ ในเพศหญิง การมีประจำเดือน (Menstruation) ครั้งแรก

หมายถึงการเริ่มต้นของวัยรุ่น จะมีอายุแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับระดับสุขภาพ และกรรมพันธุ์ ระบบเพศจะเจริญเติบโตเต็มที่ และพร้อมที่จะสืบพันธุ์ได้ ในเพศชาย การเริ่มต้นวัยรุ่นถือว่าการมีน้ำอสุจิ (sperm) ครั้งแรกเป็นเครื่องหมาย

ความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายเหล่านี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็วในระยะ 2-3 ปีแรกของการเปลี่ยนวัย และจะลดลงเรื่อย ๆ จากระยะวัยรุ่นตอนกลางไปหยุดลงเมื่อถึงขีดเติบโตเต็มที่ ระหว่างอายุ 18-20 ปี ซึ่งแสดงว่าบุคคลนั้นบรรลุวุฒิภาวะทางร่างกายตามธรรมชาติแล้ว

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ มีลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 มีความต้องการและความปรารถนาใหม่ๆ เกิดขึ้น และเป็นไปอย่างรุนแรง
- 2.2 มีความรู้สึกทางเพศเกิดขึ้น
- 2.3 เกิดความกระวนกระวายในในเรื่องความเจริญเติบโต
- 2.4 สติปัญญาและความคิดเจริญก้าวหน้ากว้างขวางออกไป
- 2.5 เริ่มรู้จักรับผิดชอบ และต้องการเป็นอิสระ
- 2.6 อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรุนแรง
- 2.7 จินตนาการมีมากขึ้น
- 2.8 ความเชื่อมั่นต่างๆ เป็นไปอย่างรุนแรง
- 2.9 ความสนใจในการสมาคมมีมากขึ้น
- 2.10 ประสาทส่วนต่างๆ และความรู้สึกด้านสัมผัสตื่นตัวขึ้นมา

เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความต้องการที่จะมีฐานะเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ต้องการให้สังคมรู้ว่าเขาไม่ใช่เด็ก แต่ในเวลาเดียวกันเขาก็กังไม่ใช่อุใหญ่ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ของการรับผิดชอบต่อตนเอง และการรับบทบาทของผู้ใหญ่ ซึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่

1.4 ความต้องการของวัยรุ่น

สุโท เจริญสุข (2520, หน้า51) ได้อธิบายถึงความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น ไว้ดังนี้

1.4.1 ลักษณะเด่นของความต้องการ ในวัยรุ่นจะมีความต้องการใหม่ๆ เกิดขึ้นเพิ่มเติมจากวัยเด็กหลายอย่าง เป็นไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและอารมณ์ของเด็ก มีเรื่องสำคัญๆ เช่น

1. ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องเพศ
2. ความต้องการเป็นอิสระเสรี
3. ความต้องการได้มีตำแหน่งหน้าที่เด่นๆ ในวงสังคม
4. ความต้องการให้คนอื่นนับถือตนว่าเป็นคนใหญ่
5. ความต้องการหาเลี้ยงชีพเอง
6. ความต้องการมีแนวชีวิตส่วนตัวโดยเฉพาะ

การบรรลุความต้องการเหล่านี้อย่างสมใจและถูกวิธี ในเมื่อสมควรกับกาลเทศะเป็นความปรารถนาอย่างสูงของสังคม และเป็นคุณประโยชน์กับชีวิตวัยรุ่นแต่การขัดแย้งความต้องการ เป็นบ่อเกิดของปัญหาวัยรุ่นอย่างมาก

1.4.2 ความต้องการของวัยรุ่น 10 ประการ สมาคมการศึกษาแห่งชาติ ของอเมริกาได้เสนอแนวคิดที่ว่า เด็กวัยรุ่นทุกคนต้องการใน 10 เรื่องนี้ คือ

- 1) ความชำนาญชำนาญและความเข้าใจในการซื้อขายดำรงชีพประจำวัน
- 2) มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์
- 3) เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี
- 4) เข้าใจในความสำคัญของชีวิตครอบครัว
- 5) เป็นผู้มีอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้อย่างสามารถ
- 6) เข้าใจในระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่พัวพันกับชีวิตประจำวัน
- 7) มีโอกาสได้ชื่นชมในความงามและซาบซึ้งในศิลป วรรณคดี คนตรี และธรรมชาติ
- 8) ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แบ่งเวลาเป็น
- 9) ต้องการเคารพนับถือคนอื่น มีศีลธรรมดีงาม อยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดีเสมอ
- 10) ต้องการคิดและแสดงความคิดเห็นออกมา อย่างแจ่มแจ้ง พร้อมทั้งศึกษาหาความรู้จากการอ่านการฟังอย่างเข้าใจด้วย

1.4.3 ความต้องการกับการจัดการศึกษา จากความรู้เรื่องความต้องการของวัยรุ่น จึงทำให้รัฐจัดการศึกษาเหมาะสมกับวัยรุ่น โดยมีแนวสำคัญๆ เช่น

- 1) จัดหลักสูตรประมวลการเรียน สอดคล้องกับชีวิตของวัยรุ่น
- 2) จัดแนะนำส่งเสริมการเรียนรู้เพื่ออาชีพอย่างกว้างขวาง
- 3) จัดกิจกรรมพิเศษสนองเด็กมากๆ

- 4) ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นรายบุคคลและเป็นรายหมู่
- 5) ส่งเสริมความประพฤติจรรยา มารยาท ให้เด็กในวัยนี้อย่างจริงจัง
- 6) ปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้ตรงตามหลักจิตวิทยาวัยรุ่น

1.4.4 ความสนใจของเด็กวัยรุ่น เรื่องความสนใจเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งในสมัยเป็นเด็ก ๆ เด็กจะมีความสนใจกว้างขวางมากมาย แต่พอเข้าสู่วัยรุ่น ความสนใจแคบเข้ามาในเฉพาะ เรื่องราวที่เด็กวัยรุ่นสนใจ คือ

- 1) ความสนใจในการเลือกอาชีพ
- 2) ความสนใจในการคบเพื่อนต่างเพศ และเพศเดียวกัน
- 3) ความสนใจในการศึกษาเล่าเรียน
- 4) ความสนใจในการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ
- 5) ความสนใจในการเล่นกีฬา และการทำงานมีมากขึ้น
- 6) ความสนใจอยากทดลองค้นคว้าหาเหตุผลโดยตนเอง
- 7) ความสนใจในการสร้างอนาคตมีครอบครัวปกครองตนเอง

1.4.5 ความแตกต่างระหว่างเพศเรื่องความสนใจ ที่พอจะกล่าวได้จากการสำรวจแล้วเช่น

1) ความสนใจในรายการวิทยุ วัยรุ่นชาย จัดอันดับจากสูงมาต่ำ ดังนี้ รายการกีฬา รายการชวนซ่า รายการข่าว ดนตรี เรื่องวิทยาศาสตร์ เพลงคลาสสิก ละคร รายการเพลงที่คุ้นเคยฟังกันบ่อยๆ ละคร เพลงคลาสสิก เรื่องชวนซ่า รายการข่าว ข่าวกีฬา เรื่องวิทยาศาสตร์

2) ความสนใจในการชมภาพยนตร์ วัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบดูภาพยนตร์มากทั้งหญิงและชาย มีความสนใจในเรื่องภาพยนตร์พอๆ กันทั้งสองเพศ และชอบเปลี่ยนแปลงอย่างภาพยนตร์ จึงนับได้ว่าภาพยนตร์มีส่วนสร้างเสริม หรือตัดทอนชีวิตของวัยรุ่นทางหนึ่ง

3) ความสนใจในการเก็บสะสมรวบรวมสิ่งของ หญิงสนใจในการเก็บจดหมายมากกว่าชาย และชายเก็บรูปภาพรูปถ่ายในวัยรุ่นสำหรับชาย ขณะเดียวกัน ในหญิงก็ลดลงเกี่ยวกับการเก็บรูปตุ๊กตากระดาษและรูปชวนหัวเราะต่างๆ

4) ความสนใจในการเล่นเกมส์ต่างๆ ในวัยรุ่นชายชอบเล่นออกกำลังกายเล่นเป็นหมวดหมู่เป็นทีม การเล่นมีกฎกติกา และการเล่นเกมที่สร้างความสนิสนมกับหญิง สนใจทางการเขียนเรื่องท่องเที่ยว ประสบการณ์ ส่วนตัวกีฬา โรงเรียน ศาสนา เด็กมากลงตามลำดับส่วนหญิง ก็ชอบเล่นกีฬา เดินรำ การจัดงานเลี้ยง อ่านหนังสือ เย็บปักถักร้อย เดินดูของในตลาด เป็นต้น

5) ความสนใจในการเขียนและการอ่าน ในการเขียนเด็กวัยรุ่นชาย สนใจเกี่ยวกับเรื่องกีฬา การท่องเที่ยว เครื่องจักรกล ข่าวสารรายวัน การทำอาชีพ โรงเรียน ศาสนา เด็ก มากลงตามลำดับ ส่วนหญิงสนใจทางการเขียนเรื่องท่องเที่ยว ประสบการณ์ส่วนตัว กีฬา โรงเรียน คนตรี สัตว์ เหตุการณ์ประจำวัน เครื่องจักรกลมากขึ้นตามลำดับที่กล่าว ก่อนหลัง ทางด้านการอ่าน ชาย ชอบการผจญภัย กีฬา ท่องเที่ยวต่อสู้ หญิงชอบอ่านในเรื่อง นิยายรักโศกสะเทือนใจมากกว่า

6) ความสนใจกับความถนัดโดยธรรมชาติ ความถนัดของเด็กในวัย รุ่นแสดงออกมานั้นเราสังเกตเห็นได้ในทางต่างๆ เช่นความถนัดทางการเรียนวิชาหนังสือ ความถนัดทางศิลปะดนตรี ถนัดทางเครื่องยนต์กลไก และงานบูรณะการเสริมงาน หญิงมักสนใจ และถนัดในงาน พุด งานประดิษฐ์ นึกคิด ภาษาวรรณคดีมากกว่าชาย ส่วนชายก็ถนัดทางการ ใช้เครื่องมือ ออกกำลังกายทำ งานมีเหตุผลมากกว่าหญิง

7) อาชีพกับความสนใจ วัยรุ่นชายชอบด้าน แพทย์ วิศวกร ทหารบก นักกฎหมาย ตำรวจ ทหารอากาศ ทำไร่เลี้ยงสัตว์ นักปกครอง ทหารเรือ สถาปนิก บัญชี ทำการค้า งานหนังสือพิมพ์ ทำงานบริษัท ส่วนวัยรุ่นหญิงชอบ แพทย์ เกษษกร ครู พยาบาล ทำบัญชี รับราชการ ทหารเรือ นักสังคมสงเคราะห์ บรรณารักษ์ นักกฎหมาย ทำไร ตั้งร้านตัดผม ตัดเสื้อ ทหารบก นักปกครอง วิศวกร นักข่าวหนังสือพิมพ์ ตั้งร้านขายของ

1.5 ปัญหาและการเข้าใจเด็กในวัยรุ่น

1.5.1 สาเหตุของปัญหา ปัญหาของเด็กวัยรุ่นมาจากจุดใหญ่ 2 จุด คือ

- 1) มาจากความต้องการของตนเอง ซึ่งตนเองยังปรับตัวไม่เป็น
- 2) มาจากการขาดความเข้าใจระหว่างเด็กวัยรุ่นกับผู้ใหญ่

การที่ร่างกายของเด็กเติบโต เปลี่ยนแปลงไปตามวัยเด็ก มีสัดส่วนผิดแผกไป จากเดิม และอวัยวะบางอย่างทำงานหน้าที่ตามเพศและวัย ประสบกับความอยากเป็นอิสระ ไม่ ขึ้นกับพ่อแม่ผู้ใหญ่มาก ต้องการให้คนอื่นเข้าใจและเห็นใจตัว เป็นอุปสรรคในการคิด และการทำ ของเด็กวัยรุ่นมาก ซึ่งจะทำให้เด็กตีหรือชู้วก็เพราะปัญหาหนักเบาและการให้คำแนะนำกับเขา

1.5.2 ปัญหาใหญ่ๆ ที่เด็กหนักใจ เด็กวัยรุ่นมีปัญหาสำคัญๆ ในเรื่องต่อไปนี้คือ

- 1) การสร้างความสัมพันธ์กับต่างเพศ เช่น การทำตัวให้ต่างเพศ

สนใจ

- 2) การอยากเป็นเสรีจากบ้าน ไม่อยากให้พ่อแม่แนะนำตักเตือน ทำอะไรเอง อยากให้พ่อแม่เป็นเพื่อนของตน
- 3) ด้านอารมณ์ จะระบายอารมณ์ร้ายอย่างไร การเรียนรู้เพื่อรักษาอารมณ์ให้ดี ยอมรับคำวิจารณ์ จัดความกลัวต่างๆ
- 4) ด้านสังคม อยากปลอดภัย คบกับคนอื่นได้ดี ทำงานกับคนอื่นได้ผล มีความคิดปราศจากอคติ
- 5) ความเสรีด้านการเงิน เลือกงานทำ ได้เรียนวิชาชีพ รู้ความสามารถความถนัดของตนเอง
- 6) แนวคิดทางสติปัญญา ต้องการเหตุผล และซักถามความจริงไม่ชอบการใช้อำนาจ แสวงหาความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ
- 7) การใช้เวลาว่าง การได้ทำงานอดิเรก เล่นสนุกสนานกับเพื่อน ฟังอ่านหนังสือได้ดี เป็นสมาชิกของชุมนุม หรือหมู่คณะ
- 8) การมีแนวปรัชญาชีวิต สร้างความหมายให้กับชีวิต มีทัศนคติต่อโลกและหลักเกณฑ์ความประพฤติศีลธรรมจรรยา

จากแนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงแล้วนั้น แสดงให้เห็นว่าช่วงอายุวัยรุ่นเป็นช่วงที่สำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทุกคน ถ้าวัยรุ่นอยู่ในสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี และได้รับการขัดเกลาทางสังคมที่ดี ย่อมส่งผลต่อแบบแผนพฤติกรรมที่ดีของวัยรุ่นด้วย และถ้าวัยรุ่นขาดการอบรมขัดเกลาทางสังคมให้ประพฤติอยู่ในกรอบของสังคมที่ดีแล้ว ก็อาจกลายเป็นบุคคลที่ประพฤติตัวอยู่นอกกรอบของสังคมที่ดีได้ง่าย เนื่องจากธรรมชาติของวัยรุ่นมักต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในชีวิตเสมอ และเมื่ออยู่ในกลุ่มหรือสังคมแบบไหนมักจะซึมซับเอาแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มอย่างง่ายดาย เนื่องจากขาดประสบการณ์ในชีวิตที่จะวิเคราะห์ความถูกหรือผิด นับว่าเป็นวัยที่อยู่ในช่วงสำคัญของชีวิตของมนุษย์ทุกคน

2. แนวคิดการควบคุมทางสังคม

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีลักษณะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิต เพราะการอยู่ร่วมกันนั้นมนุษย์ย่อมมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีการตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกัน ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ย่อมต้องมีข้อตกลงที่มนุษย์ในกลุ่มทำร่วมกันเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดความสงบสุข และไม่แปลกแยกไปจากกลุ่ม เมื่อสมาชิกในกลุ่มฝ่าฝืนกลุ่มก็มีมาตรการในการจัดการกับสมาชิกดังกล่าว จาก

การจัดการที่ไม่รุนแรงนักในกลุ่มเล็กๆ จนพัฒนาไปเป็นกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่อไป ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ยอมรับกันในสังคมใหญ่

ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมทางสังคมนี้ มีนักสังคมวิทยาหลายสำนักได้ให้ความหมายของการควบคุมทางสังคมไว้อย่างชัดเจน เช่น สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2532, หน้า 19) ให้ความหมายของการควบคุมทางสังคมไว้ว่า หมายถึง รูปแบบและวิธีการต่างๆ ที่สังคมใช้ควบคุมสมาชิกในกลุ่มหรือในสังคมแต่ละแห่งประพฤติปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับปทัสถานของกลุ่ม หรือตามที่คนส่วนมากในกลุ่มนั้นคาดหวังและยอมรับเพื่อความเป็นระเบียบและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้ Richard T. Lapiere (อ้างใน คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529, หน้า 81) ได้กล่าวถึงแนวคิดการควบคุมทางสังคมโดยมุ่งไปในแง่ของการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ สถานภาพ สถานภาพของกลุ่ม และบรรทัดฐานสังคม ค่านิยม การทอดทิ้งทางสังคม การควบคุมแบบเผด็จการ การควบคุมแบบประชาธิปไตย วิกฤตการณ์ทางสังคม และความเชื่อทางศีลธรรม โดยมุ่งให้แต่ละคนประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสังคมที่วางไว้

นอกจากนี้ พัทยา สายหนู (2540, หน้า 134-140) ได้อธิบายถึงวิธีการต่างๆ ที่สังคมใช้ในการรักษาระเบียบของสังคม แบ่งได้เป็น 5 วิธี ดังนี้

1. การใช้พลังอำนาจของบุคคลที่เหนือกว่าที่เราต้องสัมพันธ์ด้วย เช่น ในกรณีของพ่อแม่กับลูก ที่พ่อแม่สั่งให้ลูกทำอะไรๆ หรือกรณีของครูกับนักเรียน หัวหน้ากับลูกน้อง ฯลฯ ที่ฝ่ายหนึ่งมีความสามารถให้โทษได้

2. อำนาจของธรรมเนียมประเพณี เป็นการใช้อำนาจของคนในชุมชนคอยควบคุมพฤติกรรมคนในสังคมนั้นๆ เช่น ถ้าใครประพฤติผิดธรรมเนียมประเพณีของชุมชนก็จะถูกคนในชุมชนติฉินนินทา ซึ่งระดับการควบคุมในข้อนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละสังคม บางสังคมอาจมีความรุนแรงมาก บางสังคมอาจมีความรุนแรงน้อย

3. อำนาจของกฎหมาย เป็นอำนาจของชุมชนหมู่มากรหรือสังคมที่อยู่เหนือบุคคล แต่มีน้ำหนักมากขึ้นเพราะกฎหมายเป็นคำสั่งของตัวแทนผู้มีอำนาจของสังคม ซึ่งสังคมมอบอำนาจให้ใช้กำลังขู่เชิญบังคับสมาชิกผู้ละเมิดได้ กฎหมายมีผลบังคับใช้กว้างไกลตลอดทั้งทั้งสังคมแต่กฎหมายมิได้ครอบคลุมไปถึงทุกเรื่องของชีวิตสังคม ดังนั้นอำนาจของกฎหมายในการควบคุมระเบียบสังคมจึงควบคุมได้เฉพาะในลักษณะการกระทำที่ระบุกำหนดไว้ในตัวบทกฎหมายเท่านั้น นอกนั้นก็ไปต้องอาศัยอำนาจอื่น เช่น อำนาจของประเพณีหรืออำนาจอย่างอื่น

4. อำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ศาสนาหรือมายาการ ที่จะคลบับคาลผลตอบแทน การกระทำของบุคคลในทางลงโทษหรือให้รางวัลได้ ไม่ว่าจะเป็ความเชื่อทางศาสนา เทพเจ้า เทวดา เจ้าพ่อเจ้าแม่ ภูติผีปีศาจ การยึดถือบุญกรรมที่บุคคลปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของระเบียบสังคม ดังตัวอย่างที่คนในสังคมมักพูดว่า “คนทำชั่วทำผิดนั้นถึงมนุษย์ด้วยกันไม่รู้ไม่เห็น แต่เทวดาก็เห็น” “ถ้าบ้านเมืองเอาโทษไม่ได้ในชาตินี้ ผลกรรมก็ตามไปสนองเองในชาติหน้า” เป็นต้น

5. อำนาจของมโนธรรม คือความรู้สึกลึกซึ้งของหัวใจในจิตใจของตัวเอง อำนาจอย่างนี้เหมาะสำหรับคนที่รักเสรีภาพส่วนบุคคลจนเสียไม่ยอมยอมอยู่ใต้บังคับของอำนาจอื่นใดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็อำนาจของคนด้วยกันหรืออำนาจของเทวดาสังค์กดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จะยอมให้ก็แต่อำนาจความคิดและเหตุผลของตนเอง ซึ่งเรียกว่า “มโนธรรม” บุคคลจะรู้จักมโนธรรมของตัวเองได้ ก็ต้องมีวัยและวุฒิภาวะเจริญแล้วเต็มที่ สามารถคิดพิจารณาปัญหาต่างๆ ออกมาให้กระจ่างจนไม่ต้องสงสัยหรือยอมตามคำพูดคำหลอกของใครอื่น คนที่จะมาถึงขั้นนี้ได้จะต้องผ่านการฝึกฝนอบรมของสังคมมามากพอดูกว่าจะถึงขั้นรู้จัก “มโนธรรม” ได้

ในกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืนจัดอยู่ในวิธีการของการใช้อำนาจของธรรมเนียมประเพณี เนื่องจากเมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งไม่ประพฤติปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ หรือธรรมเนียมของกลุ่มแล้วมักจะถูกละเมิดจากกลุ่ม ซึ่งเป็นการลงโทษจากกลุ่มโดยไม่มีใครคบหาหรือมีปฏิสัมพันธ์ด้วยนั่นเอง

การรักษาระเบียบของสังคมด้วยวิธีการต่างๆ นี้จะเห็นได้ว่ามีอยู่ทุกเวลาหน้าที่ของชีวิตบุคคลที่อยู่ในสังคม จริงอยู่ถึงแม้ว่าทุกสังคมต้องมีระเบียบ แต่ต่างสังคมก็อาจคาดกันระเบียบเคร่งครัดต่างกัน ได้ บางสังคมอาจเปิดโอกาสให้เสรีภาพแก่บุคคลมากกว่าอีกสังคมหนึ่ง เช่น การที่สังคมอนุญาตให้เด็กและหนุ่มสาวทำอะไรตามใจปรารถนาได้มากไม่ควบคุมบังคับไปเสียทุกฝีก้าว แต่สุดท้ายแล้วจะมากหรือน้อยก็ต้องมีระเบียบและรักษาระเบียบที่วางไว้กันทั้งนั้น มิฉะนั้นชีวิตสังคมก็จะเกิดมีไม่ได้

อุทัย หิรัญโต (อ้างใน ประดินันท์ สติวงศ์, 2534, หน้า 21) ได้แบ่งการควบคุมโดยสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ การควบคุมโดยตั้งใจและเด็ดขาด และการควบคุมโดยไม่ตั้งใจและไม่เด็ดขาด ซึ่งสอดคล้องกับการอธิบายของ พัทยา สายหู คือ การควบคุมโดยตั้งใจและเด็ดขาดนั้นได้แก่การควบคุมโดยกฎหมาย ส่วนการควบคุมโดยไม่ตั้งใจและไม่เด็ดขาดได้แก่การควบคุมโดยจารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม ศาสนา ศิลธรรม วัฒนธรรม ความเชื่อต่างๆ นอกจากนี้ นักสังคมวิทยายังมองเหตุการณ์ในสังคม โดยสนใจบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุ

การณ์ในฐานะที่บุคคลได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมรูปแบบต่างๆ ซึ่งในวัฒนธรรมนั่นเอง เป็นเครื่องปรุงแต่งพฤติกรรมของบุคคล จะเห็นได้ว่าความรู้สึก ความประพฤติกและการแสดง อากาารของคนในสังคมหนึ่งๆ จะมีรูปแบบคล้ายๆ กัน จะแสดงออกมาให้ปรากฏในทางภาษา ศิลป ความเชื่อ ระเบียบ ประเพณี แต่เนื่องจากความประพฤติกหรือการแสดงออกของบุคคล ไม่ลงรูปหรือไม่เป็นไปทางเดียวกันโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะบุคคลมีลักษณะแตกต่างกันใน ด้านจิตใจ ลักษณะทางร่างกาย บุคลิกภาพ ตลอดจนสิ่งแวดล้อม บุคคลบางคนจึงมีพฤติกรรม ผันแปรไปจากปกติสถานความประพฤติก ซึ่งกลายเป็นการกระทำเบี่ยงเบน ผิดระเบียบแบบแผน หรือลักษณะที่สังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ เช่น การที่วัยรุ่นเล่นยาเสพติด ขายบริการทางเพศ เป็นต้น

สมพร เทพสิทธา (2541, หน้า2) ได้กล่าวถึงการควบคุมทางสังคมแก่สมาชิกใน สังคมว่า สังคมจะต้องมีความสงบเรียบร้อยและความมีระเบียบ (social order) เพื่อให้สังคม ดำเนินไปได้ด้วยดี สังคมอาจจะใช้วิธีการควบคุมทางสังคมแก่สมาชิกในสังคมได้ 3 วิธี คือ

1. โดยให้การฝึกอบรมหรือการขัดเกลาทางสังคม (socialization) แก่สมาชิกใน สังคมให้ประพฤติตนตามบรรทัดฐานของสังคม

2. ใช้ความกดดันของกลุ่ม (group pressure) หรือโดยการใช้ระเบียบกฎ ข้อบังคับ

3. โดยใช้กฎหมายและการลงโทษ

สถาบันทางสังคมที่มีบทบาทที่สำคัญในการควบคุมทางสังคม ได้แก่ สถาบัน ครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา

นอกจากนี้ เกสรา ปารามิเจ้า (2539, หน้า 20-21) ได้อธิบายถึงการอบรมให้ความรู้ ระเบียบของสังคม (Socialization) ไว้ว่าการอบรมสั่งสอนเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของ มนุษย์ และทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นของตนเองคือความรู้สึกว่า คนเป็นคน โดยมีวิธีการ อบรมสั่งสอนให้รู้ระเบียบของสังคม ในรูปการอบรมโดยตรง หรือการอบรมโดยอ้อม ตัวแทน ของการอบรมให้รู้ระเบียบของสังคมที่เห็นชัดที่สุดมี ดังนี้

1. ครอบครัว เป็นองค์กรในการให้การอบรม ให้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม ที่สำคัญที่สุด เพราะมีความใกล้ชิดกับเด็กและสมาชิกของครอบครัว และอยู่ร่วมกันเป็นเวลาด นาน จึงทำหน้าที่อบรมสั่งสอนได้ตลอดเวลา ประกอบกับครอบครัวมีหน้าที่สำคัญในการ อบรมเลี้ยงดูเด็กอยู่ด้วย และวัยเด็กเป็นวัยที่มีผลต่อการสร้างบุคลิกภาพ รวมทั้งอารมณ์และ จิตใจของเด็ก

2. กลุ่มเพื่อน เมื่อเด็กโตขึ้นจะเข้าร่วมสังคมกับกลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัวหรือผู้ใหญ่ กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กเช่นกัน เด็กอาจเลียนแบบเอาอย่างเพื่อน ถ้าเด็กคบเพื่อดีก็จะได้รับแบบอย่างที่ดี ในทางตรงกันข้ามถ้าคบเพื่อนเลวก็อาจชักนำให้พฤติกรรมฝืนสังคมได้

3. โรงเรียน เป็นหน่วยอบรมสั่งสอนระเบียบแบบแผนของสังคมอย่างเป็นทางการ ปัจจุบันโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมาก เพราะเด็กมีชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานานวันละหลายๆ ชั่วโมง และหลายๆ ปี โดยโรงเรียนจะทำหน้าที่สำคัญ 2 ประการคือ สอนให้มีความรู้และทักษะในการดำรงชีวิตและอบรมสั่งสอนเพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีความจงรักภักดี ต่อชาติ มีจรรยาบรรณอันดีงาม

4. สื่อสารมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ต่างๆ วิทยุและอื่นๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่ทำให้เกิดค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ และได้เรียนรู้พฤติกรรมแบบอย่างต่างๆ และนำมาประพฤติปฏิบัติในสังคม

5. สถาบันทางสังคมและองค์กรต่างๆ เช่น สถาบันศาสนา สมาคม มูลนิธิต่างๆ โดยเฉพาะสังคมไทย วัดเป็นหน่วยงานสังคมที่ใกล้ชิดกับชาวบ้าน ชาวบ้านได้อาศัยเป็นแหล่งอบรมทางจิตใจ และการศึกษาหาความรู้ เป็นแหล่งอบรมบุตรหลาน วัดเป็นจึงเป็นหน่วยนำทางระเบียบแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่สำคัญ

ดังนั้น กล่าวได้ว่า สังคมใดๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เป็นของกลุ่มเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้อยู่อย่างมีความสุข เรียกว่า การควบคุมทางสังคม ซึ่งการควบคุมทางสังคมของสังคมหนึ่งอาจมีความเหมือนหรือแตกต่างจากอีกสังคมหนึ่ง และเป็นที่น่าสนใจของสมาชิกในสังคมนั้นๆ การควบคุมดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ การควบคุมที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีไว้เป็นรายลักษณ์อักษร มีบทลงโทษชัดเจน และการควบคุมที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ การควบคุมในกลุ่มของสังคมที่ไม่มีบทโทษที่ชัดเจน ตายตัว แต่สมาชิกฝ่าฝืนก็จะได้รับการปฏิเสธจากสมาชิกในกลุ่มสังคมนั้นๆ โดยการไม่พูดด้วย หรือไม่คบหาด้วย

3. แนวคิดการสื่อสาร

3.1 ความหมายและองค์ประกอบ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้เช่น มูตันและแมคโดนัลด์ (อ้างในวาสนา จันทรสว่าง และทัศนีย์ อินทรสุขศรี, 2532, หน้า 2) ให้ความหมายการ

สื่อสารไว้ว่า เป็นการกระทำร่วมกัน หรือการแลกเปลี่ยนกันด้านความคิด ความรู้สึก การบอกกล่าวสัญลักษณ์ผ่านสื่อ นอกจากนี้ วาสนา จันสว่าง และทัศนีย์ อินทรสุขศรี (2532, หน้า 4) ได้สรุปความหมายของการสื่อสารไว้ว่า คือ การติดต่อสื่อสาร สื่อความหมายระหว่างกันและกันของมนุษย์ในสังคม เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในการดำรงอยู่ของชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นลักษณะของกระบวนการ และได้ให้ความหมายของกระบวนการสื่อสารไว้ว่า หมายถึงปรากฏการณ์ที่มีการเคลื่อนไหว ดำเนินไป เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางจิตวิทยา และกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรม กระบวนการสื่อสารไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง แต่จะเกี่ยวข้องกับระบบการรับรู้ การเรียนรู้ การคิด การจำ ทักษะคิด ค่านิยม และความเชื่อของบุคคล ซึ่งทำให้พฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อน แตกต่างกันตามความรู้สึกรู้จักคิด ค่านิยม ความเชื่อ และการดำรงชีวิตของคนในแต่ละสังคม และกลุ่มวัย

กระบวนการสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น เวลา ระยะทาง สถานที่ สภาพอากาศ และปัจจัยต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องส่งเสริมสนับสนุน หรือขัดขวางพฤติกรรมสื่อสารของบุคคลได้ เช่น ในคิสโก้เรคมีบรรยากาศที่ค่อนข้างมืด คับแคบ นักเที่ยวที่เข้าไปมีความรู้สึกเหมือนอยู่ในโลกของกลุ่มคนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน มีความรู้สึกเป็นกลุ่มก้อน การแสดงออกทางพฤติกรรมจึงมีได้เต็มที่ การถูกเนื้อต้องตัวซึ่งกันและกันถือเป็นเรื่องธรรมดา ไม่มีใครต่อว่าใคร ในขณะที่ถ้าเป็นเวลากลางวันการถูกเนื้อต้องตัวกันถือเป็นเรื่องใหญ่ และไม่เหมาะสม เป็นต้น

สำหรับสมิตร คุณานุกร (2523, หน้า 1-5) ได้อธิบายถึงการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดความหมายและอารมณ์จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยใช้สื่ออะไรสักอย่าง สื่อที่ใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่ ภาษา ภาษาที่เราใช้กันอยู่โดยทั่วไป และตระหนักถึงการใช้และประโยชน์ ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาเขียนมิได้จำกัดอยู่เฉพาะตัวหนังสือที่เราเขียนกันเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เป็นเครื่องหมาย เช่น เครื่องหมายจราจร หรือที่เป็นรูปภาพต่างๆ ได้อีกด้วย นอกจากภาษาพูดและภาษาเขียนแล้ว เรายังมีภาษาใบ้ ซึ่งคนใบ้ที่ไม่สามารถพูดและฟังใช้สื่อสารกัน

สิ่งที่เราใช้สื่อความหมายเรียกว่า ภาษาท่าทาง หมายถึง การใช้ท่าทางเป็นเครื่องสื่อความหมายหรือเป็นภาษาในการถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างสัตว์ หรือระหว่างสัตว์กับคน หรือคนกับสัตว์ (สมิตร คุณานุกร, 2523, หน้า 1-5) เพื่อให้ฝ่ายรับการสื่อสารเข้าใจหรือรับรู้ความต้องการของผู้ส่งข้อมูลหรือสาร โดยผู้ส่งและผู้รับการ

สื่อสารที่มีวัฒนธรรมเดียวกันจะเข้าใจกันได้เป็นอย่างดี ส่วนผู้ที่สื่อสารต่างวัฒนธรรมหากจะมีการสื่อสารจะต้องเรียนรู้ สั่งสอน หรือทำความเข้าใจสื่ออื่นๆ ก่อน มิฉะนั้นจะไม่เข้าใจกันได้

ภาษาท่าทาง เป็นสื่อที่ใช้สื่อสารกันอยู่ทุกขณะ แต่แปลกที่ว่าน้อยคนที่จะรู้ตัวหรือมีเจตนาสังเกตการใช้ภาษาท่าทางของตนเองและของผู้อื่นในการแสดงออกหรือถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ การสื่อสารด้วยภาษาท่าทาง มีขอบเขตของการแสดงออกกว้างขวางมาก คือคนเราสามารถสื่อสารได้หลายวิธี เช่น การแสดงออกทางสีหน้า สายตา การขยับร่างกาย การจัดระยะระหว่างบุคคล น้ำเสียงและระดับเสียง ผู้ที่ได้ค้นคว้าและเขียนตำราทางด้านนี้ เรียกการสื่อสารประเภทนี้ด้วยคำต่างๆ กันออกไป เช่น เรซ (อ้างในคูมิตร์ คุณานุกร, 2523, หน้า 1) ใช้คำว่า การสื่อสารโดยไม่ใช้ภาษาพูด ซึ่งรวมถึง

1) ภาษาสัญลักษณ์ เช่น การส่งสัญญาณสื่อสารของลูกเสือ ทหาร ตำรวจ การส่งภาษาใบ้ เป็นต้น

2) ภาษาการกระทำ หมายถึงการกระทำทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ที่จะก่อให้เกิดการสื่อความหมายแทนคำพูด เช่น การรับประทานอาหารแบบตะกรุมตะกราม ซึ่งอาจสื่อสารว่า เจ้าตัวกำลังหิวจัด หรือไม่ได้รับการอบรมมาให้รับประทานอย่างเรียบร้อย

3) ภาษาวัตถุ รวมถึงการแสดงออกทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจในการใช้ หรือแสดงวัตถุต่างๆ เช่น เสื้อผ้าที่สวมใส่ การจัดบ้าน รูปร่างลักษณะของบ้าน ฯลฯ

วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่วอกแวกด้นมีการใช้ภาษาท่าทางต่างๆ เหล่านี้ ไม่ว่าจะ เป็นภาษาสัญลักษณ์ ภาษาการกระทำ หรือภาษาวัตถุ เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามที่ตนเองสนใจได้เข้าใจความหมายที่ตนเองส่งไปให้ รวมทั้งถ้าสนใจใครก็จะดูจากการสื่อสารดังกล่าวของฝ่ายตรงข้ามด้วย

นอกจากนี้ ฮอลล์ ได้เรียกการสื่อสารแบบนี้ว่า ภาษาเงียบ ฟาสท์ ใช้คำที่แตกต่างออกไป โดยใช้ชื่อว่า ภาษาร่างกาย และจากการแยกแยะของ บากเกอร์ และโคลลินส์ (อ้างในคูมิตร์ คุณานุกร, 2523, หน้า 1) ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดหรือปัจจัยอันเป็นที่มาของการสื่อสารด้วยภาษาท่าทาง มีอยู่ด้วยกันถึง 18 ปัจจัย ได้แก่

1. พฤติกรรมของสัตว์และแมลง
2. วัฒนธรรม
3. สภาพแวดล้อม
4. ท่าทาง สีหน้า และการเคลื่อนไหวร่างกาย

5. พฤติกรรมของมนุษย์
6. กระสวนหรือรูปแบบของการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ
7. การเรียนรู้
8. เครื่องจักร เครื่องกลต่างๆ
9. สื่อมวลชนต่างๆ
10. สถิติปัญญาและความฉลาด การรับรู้ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ดนตรี

11. ภาษาต่างๆ รูปแบบ
12. การแต่งกาย
13. สภาพจิต
14. รูปภาพ
15. ช่วงระยะ
16. การสัมผัสสลุบคล่า และความรู้สึกลึกทางผิวหนัง
17. เวลา

ประกาศรี สี่ห้าไพ (2523, หน้า 12) ได้พยายามอธิบายถึงการใช้ภาษาที่เป็นสื่อธรรมชาติเรียกว่า ภาษาด้อยคำหรือวัจนภาษา และภาษาท่าทางหรืออวัจนภาษา ซึ่งภาษาด้อยคำได้แก่ ภาษาพูดและภาษาเขียนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนภาษาท่าทางหมายถึง การใช้ท่าทางเป็นเครื่องสื่อความหมาย หรือเป็นภาษาในการถ่ายทอดความหมาย และอารมณ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารด้วยท่าทางมีขอบเขตกว้างหลายวิธี เช่น การแสดงออกทางสีหน้า สายตา การขยับร่างกาย การจัดระยะระหว่างบุคคล น้ำเสียง และระดับเสียง เป็นการสื่อสารโดยไม่ใช้ภาษาพูด อาจแบ่งเป็นเช่น ภาษาลักษณ์ ภาษากายกระทำ ภาษาวัตถุ เป็นต้น

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาท่าทาง ต้องอาศัยความรู้ทางจิตวิทยา มานุษยวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบกัน การเข้าใจภาษาท่าทางเกี่ยวข้องกับ ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะท่าทางในท้องถิ่นหนึ่งอาจตีความหมายแตกต่างจากท่าทางในอีกท้องถิ่นหนึ่ง เช่น ประชาชนในประเทศไทยตีความหมาย การพยักหน้าว่าตอบรับ แต่ในประเทศอินเดียกลับตีความหมายการสั่นหน้าว่าตอบรับ เป็นต้น

กล่าวได้ว่า ภาษาด้อยคำกับภาษาท่าทางยังมีความสัมพันธ์กัน เช่น สื่อความหมายซ้ำกัน แยกกัน ใช้แทนกัน หรือเสริมนำหน้าให้แก้กัน ลักษณะที่แตกต่างกันของการสื่อความหมายด้วยท่าทางแยกลักษณะเป็น เทศภาษา กาลภาษา เนตรภาษา สัมผัสภาษา อากาษา

และวัตถุประสงค์ หมายถึง การสื่อสารที่ต่างภาษา ต่างกาลเวลา มีการใช้สายตาที่แตกต่าง การสัมผัสที่แตกต่าง มีการแสดงออกที่แตกต่าง และมีการใช้วัตถุสิ่งของที่แตกต่างกัน ย่อมมีความหมายที่แตกต่างกันด้วย

ดิเรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ (2533, หน้า 15-20) ได้รวบรวมความหมายของการสื่อสารไว้ 5 ประการคือ

1. การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา หรือมีการเคลื่อนไหวจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง และต่อไปเรื่อยๆ ไม่เคยหยุดนิ่ง
2. การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ย้อนกลับไม่ได้ เป็นกระบวนการที่เคลื่อนไปข้างหน้าเท่านั้น การสื่อสารที่เกิดขึ้นในอดีตมีอิทธิพลต่อปัจจุบันและจะส่งผลไปยังอนาคต
3. การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีการเคลื่อนไหวในความคิด บุคคลที่กำลังสื่อสารกันอยู่จะต้องมีการเคลื่อนไหวในความคิดอยู่ตลอดเวลา และจะต้องเอาประสบการณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งพฤติกรรมสื่อสารไม่สามารถแยกออกจากจิตวิทยา หรือพฤติกรรมทางสังคมของแต่ละบุคคลได้ และต้องเข้าใจถึงสิ่งเร้า การรับรู้ อารมณ์ ความเชื่อ และความรู้สึก เพราะการสื่อสารเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกับกระบวนการทางจิตวิทยา ทั้งนี้ มิได้มีความหมายว่าพฤติกรรมทุกอย่างจะมีความหมาย กลายเป็นการสื่อสารไปโดยอัตโนมัติ
4. การสื่อสารเป็นกระบวนการที่จะต้องปฏิบัติตามพันธ ์ ปฏิสัมพันธ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตีความในการสื่อสารของบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน ได้แก่
 - 4.1 ปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคล เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างภายนอกกับภายในของแต่ละบุคคลเฉพาะตัว เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างประสบการณ์ บุคคลจะตีความสิ่งรอบตัวที่เกิดขึ้นเหมือนหรือแตกต่างไปจากบุคคลอื่นก็เนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคล
 - 4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่า มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เพราะแต่ละคนย่อมต้องมีการปรับปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคลของตนให้สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี พฤติกรรมสื่อสารของบุคคลอาจจะเป็นพฤติกรรมที่ใช้ถ้อยคำ ได้แก่ คำพูด ข้อความที่เขียน ที่เรียกว่า การสื่อสารเชิงวัจนะ และพฤติกรรมที่ไม่ใช้ถ้อยคำ หรือการสื่อสารเชิงอวัจนะ
5. การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ต้องมีบริบท การสื่อสารจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับเวลาและสถานที่ หรือกาลเทศะ กล่าวคือ สถานการณ์ของการสื่อสารจะต้องอาศัยการรับรู้ของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ความหมายของการสื่อสารจะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะ

ทางกายภาพมากมาย เช่น แสงสี การจัดที่นั่ง ฯลฯ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ด้วย ซึ่งเรียกว่า “บริบทของการสื่อสาร”

นอกจากนี้ ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ (2523 หน้า 30-31) ยังได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของการสื่อสารไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนเรา ได้แก่ กฎทางวัฒนธรรม กฎทางสังคมวิทยา และกฎทางจิตวิทยา องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้มีอิทธิพลอย่างสำคัญยิ่งต่อการสื่อสารระหว่างกันและกันของบุคคล ในบางสถานการณ์ องค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่งอาจมีความเด่นเหนือกว่าองค์ประกอบตัวอื่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของความสัมพันธ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นๆ ได้แก่

กฎทางวัฒนธรรม

ทุกสังคมย่อมมีวัฒนธรรมเป็นแบบฉบับของตนเองเพื่อให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติจนเป็นบรรทัดฐานของสังคม เช่น กล่าวขอบคุณเมื่อมีคนให้ของหรือทำประโยชน์แก่เรา ทักทายผู้สูงวัยกว่าด้วยการยกมือไหว้ เป็นต้น บรรทัดฐานหรือกฎทางวัฒนธรรมทำให้สังคมดำเนินไปด้วยความราบรื่น ซึ่งวัฒนธรรมของสังคมนั้นจะเป็นตัวกำหนดลักษณะความสัมพันธ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่สำคัญยิ่ง

กฎทางสังคมวิทยา

นอกจากวัฒนธรรมหรือบรรทัดฐานของสังคมแล้ว ยังมีสถานภาพและบทบาทที่เป็นตัวกำหนดแบบแผนความประพฤติของสมาชิกในสังคม เช่น ผู้มีสถานภาพเป็นนักศึกษาก็ต้องมีหน้าที่หรือบทบาทในการศึกษาใฝ่หาความรู้ เป็นตำรวจก็ต้องมีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน เป็นพ่อแม่ก็ต้องมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูอบรมลูก ดังนั้นเป็นต้น แต่ละสถานภาพและบทบาทจะเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในการสื่อสารระหว่างกันให้มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามสถานภาพและบทบาท

กฎทางจิตวิทยา

กฎทางวัฒนธรรมและกฎทางสังคมวิทยาเป็นการอธิบายการสื่อสารระหว่างบุคคลจากภายนอก ส่วนกฎทางจิตวิทยาเป็นการอธิบายพฤติกรรมการสื่อสารว่าเกิดจากเงื่อนไขภายใน

ในหลายต่อหลายครั้ง อารมณ์ความรู้สึกละเอียดจะขัดแย้งกับบรรทัดฐานของสังคมและบทบาทที่จะต้องกระทำ เช่น สังคมมักจะกำหนดบทบาทของเพศหญิงเอาไว้ว่าอย่างหนึ่ง บทบาทของเพศชายเอาไว้ว่าอย่างหนึ่งหากต้องการจะทำในสิ่งที่ต่างไปจากข้อกำหนดของสังคมก็

ต้องสลัดเอากฎทางวัฒนธรรมออกไปโดยไม่สนใจว่าผู้อื่นจะมองอย่างไร นั่นคือทำเพื่อสนองความต้องการเป็นสำคัญ

การสื่อสารระหว่างบุคคลที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์มากที่สุด ก็คือ เมื่อการสื่อสารนั้นได้กระทำตามความต้องการทางจิตใจมากกว่าที่จะกระทำไปโดยถูกบังคับควบคุมจากกฎของสังคม เมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลใดบ่อยครั้งจนถึงจุดหนึ่ง ลักษณะความสัมพันธ์นั้นจะเป็นไปตามอารมณ์ความรู้สึก มากกว่าที่จะไปกังวลถึงเรื่องของบรรทัดฐานทางสังคม สถานภาพ และบทบาท

การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ที่เป็นถ้อยคำหรือการสื่อสารเชิงวัจนะมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารที่ใช้สัญลักษณ์ที่ไม่ใช่ถ้อยคำหรือการสื่อสารเชิงอวัจนะอยู่เสมอ ในเชิงอุดมคติเราใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ นั่นคือการประสพผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสาร แต่ในความเป็นจริงจะพบเสมอว่าภาษาถูกผันแปรโดยผู้ใช้ภาษานั้นเอง เช่น การใช้ภาษาในการโฆษณาชวนเชื่อ มุ่งที่จะปลุกเร้าความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งมากกว่าที่จะสะท้อนภาพของความเป็นจริง นอกจากนี้ภาษายังสามารถนำไปใช้ได้อีกหลายๆ ทาง ซึ่งทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากความหมายดั้งเดิมที่มีอยู่ด้วย

ในการใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่างๆ นั้น ไม่ได้ใช้เฉพาะแต่ถ้อยคำหรือคำพูดเท่านั้น แต่จะมีการสื่อสารที่ไม่ใช่ถ้อยคำอยู่ด้วยเสมอๆ และทั้งสองอย่างนี้มีความสัมพันธ์ต่อกันมาก ยากที่จะบอกได้ว่าอะไรควรมาก่อน อะไรควรมาหลัง และอะไรสำคัญกว่า

3.2 ประเภทและวิธีการ

มณฑล ไบบัว (2536, หน้า 17-19) ได้จำแนกประเภทของการสื่อสารโดยการใช้ภาษาเป็นเกณฑ์ เป็น 2 ประเภท คือ การสื่อสารเชิงวัจนะ และการสื่อสารเชิงอวัจนะ การสื่อสารเชิงวัจนะ หมายรวมถึง การสื่อสารที่ผู้รับสารใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียนในการสื่อสาร หัวใจสำคัญของการสื่อสารประเภทนี้อยู่ที่การใช้ภาษาพูด หรือภาษาเขียน (ที่เป็นคำ) ในการสื่อสาร ส่วนการสื่อสารเชิงอวัจนะ นั้น หมายรวมถึง การสื่อสารที่ผู้สื่อสารใช้รหัสหรือสัญลักษณ์อย่างอื่นที่ไม่ใช่ภาษาพูดหรือภาษาเขียน ในการสื่อสารซึ่งอาจมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น ภาษาท่าทาง ภาษากาย เป็นต้น

การศึกษาเกี่ยวกับอวัจนภาษาที่สำคัญที่สุดก็คือ การศึกษาของ ชาลส์ คาร์วิน (อ้างในมณฑล ไบบัว 2536, หน้า 17-19) ในปี ค.ศ. 1872 เขาได้พิมพ์หนังสือที่ว่าด้วยการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์และสัตว์ การศึกษาชิ้นนี้ได้กลายมาเป็นแบบอย่างของการ

ศึกษาสีหน้าและภาษากาย นักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันได้ยึดถือแนวการสังเกตภาษากายของ ชาลส์ คาร์วิน มาใช้สังเกตกิริยาท่าทางต่างๆ เกือบ 1 ล้านประเภท อัลเบิร์ต เมอราเบียน พบว่า การสื่อสารของคนเราใช้ภาษาที่เป็นคำพูดเพียงร้อยละ 7 ร้อยละ 38 เป็นเสียงที่สูงๆ ต่ำๆ และอีกร้อยละ 55 เป็นการสื่อสารที่ไม่ใช่เสียงเลย เบิร์ต วิทสเทล ได้ศึกษาถึงภาษาที่ไม่ออกเสียงได้จำนวนร้อยละใกล้เคียงกัน คนปกติจะพูดเป็น “คำ” เพียง 10-11 นาทีต่อวัน พูดเป็น “ประโยค” ยาวโดยเฉลี่ย 2.5 วินาที และพบว่า การสื่อสารโดยการคุยกันต่อหน้าในการพูดเพียงร้อยละ 35 ที่เหลือเป็นการสื่อโดยไม่ใช้ภาษาพูด

รหัสหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสารเชิงอวัจนะมีหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. การแสดงออกทางใบหน้า ใบหน้าของคนเป็นส่วนที่สังเกตเห็นง่ายที่สุด แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า อวัจนภาษาที่เกิดจากใบหน้าของคนจะแปลความหมายได้ง่ายที่สุด มีสาเหตุหลายประการที่ทำให้การแปลความหมายจากการแสดงออกทางใบหน้าคลาดเคลื่อนไป เช่น เรามักแปลความหมายที่ปรากฏบนใบหน้าของคนอื่นโดยใช้ตัวเราเป็นเกณฑ์ มนุษย์เรียนรู้ที่จะควบคุมการแสดงออกทางใบหน้ามาตั้งแต่เด็กๆ การแสดงออกทางใบหน้าของคนเปลี่ยนไปรวดเร็วมาก เป็นต้น

พอล เอกแมน และ วอลเลนซ์ ไฟรเสน (อ้างใน มณฑล ใบบัว 2536, หน้า 18) ได้กล่าวไว้ว่า เราจะแปลความหมายจากการแสดงออกบนใบหน้าของคนผิดไปเนื่องจากเหตุ 3 ประการ คือ การแก้งทำ การกลบเกลื่อน ลบล้าง และการปิดบัง

ในการสื่อสารเฉพาะหน้า ใบหน้าเป็นสื่อสำคัญที่จะแสดงให้เห็นอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งเอกแมน ได้คิดและเสนอแบบทดลอง Ekman's Facial Affect Scoring Technique (FAST) เพื่อวิจัยเกี่ยวกับอารมณ์ 5 ประเภท ที่มนุษย์แสดงออกทางใบหน้า เช่น หน้าผาก คิ้ว จมูก ปาก ซึ่งผู้ที่ต้องการจะวิจัยสามารถศึกษาได้ในระยะเวลาอันสั้น และถือได้ว่าเป็นเทคนิคการสังเกตที่มีมาตรฐาน Knapp (1972) ได้นำเอา FAST ไปใช้ในการวิจัยและพบว่าส่วนล่างของใบหน้าและดวงตาเป็นจุดที่บอกถึงความสุข ความประหลาดใจ ส่วนความโกรธดูได้จากส่วนล่างของใบหน้า คิ้ว และหน้าผาก ความกลัวดูได้จากสายตาคือเป็นส่วนใหญ่

โดยทั่วไปการแสดงออกทางใบหน้าจะแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของคนนั้น ถ้าสังเกตจากการพูดประกอบการแสดงออกทางใบหน้า บางครั้งความหมายของคำพูดที่เป็นอวัจนภาษา กับ การแสดงออกทางใบหน้าที่เป็นอวัจนภาษาไม่ตรงกัน ผู้รับสารจะต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมทางการสื่อสารว่าจะเลือกรับสารจากอวัจนภาษาหรืออวัจนภาษา

2. เสียง เสียงของมนุษย์แต่ละคนจะมีความแตกต่างกันออกไป จึงทำให้เราสามารถจำแนกแยกแยะและจำเสียงของคนที่คุณเคยได้ อย่างไรก็ตามก็คนคนเดียวก็อาจจะมีความแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะในเวลาที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงไป เช่น เวลาโกรธเสียงจะเปลี่ยนไปอย่างหนึ่ง เวลาไม่พอใจเสียงก็จะเป็นอีกอย่างหนึ่ง เวลามีความสุขน้ำเสียงก็จะเปลี่ยนไปอีกอย่างหนึ่ง ความดัง ความแผ่วเบาของเสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอทำให้ผู้รับสารรู้ความหมายจากความดังและความค่อยเหล่านี้ได้ เสียงที่ดังกว่าปกติอาจแสดงถึงอารมณ์ความตื่นเต้น เสียงที่ค่อยมากอาจแสดงว่าต้องการให้ผู้รับฟังสนใจเป็นพิเศษ และเป็นเรื่องที่ไม่ต้องการให้เผยแพร่ออกไปหรือให้ผู้อื่นได้ยิน

อวัจนภาษาจากเสียงพูด หมายความว่ารวมถึง คุณภาพของเสียง อัตราความเร็วในการพูด การหยุดระยะหรือเว้นช่วงหายใจ คุณภาพของเสียงมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพ เสียงที่ขื่นจมูกของทั้งชายและหญิงมีผลในทางลบ ส่วนเสียงที่ก้าวในผู้ชายอาจแสดงถึงความเข้มแข็ง มีวุฒิภาวะ ในขณะที่เสียงห้าวในผู้หญิงอาจแสดงถึงความเฉื่อยชา เชื่องซึม แห้งแล้ง และไม่มีชีวิตชีวา

ในเรื่องระดับเสียง เสียงที่เปล่งออกมามีความสัมพันธ์กับความมีพลัง และความภาคภูมิใจ ระดับเสียงที่เหมาะสมน่าฟังของผู้ชายแสดงถึงความมีสุขภาพดีด้วย ส่วนของผู้หญิงแสดงถึงความมีชีวิตชีวาและเสียงที่ค่อนข้างเรียบแสดงถึงความไม่มีอารมณ์ขันนัก

ลักษณะต่างๆ ของการพูด เช่น ระดับความดังของเสียง ความสูงต่ำของเสียง รวมทั้งอัตราเร็วช้าในการพูด ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร สิ่งที่เห็นได้ชัดที่สุดได้แก่ ความดังของเสียง ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เสียงที่เปล่งออกมาโดยมีความโกรธ มีอารมณ์ขุ่นเคือง ระดับสูงต่ำของเสียงจะมีประโยชน์มากในการพูด ส่วนเรื่องอัตราความเร็วในการพูดนั้น ถ้าพูดเร็วเกินไปนักก็จะทำให้ความสามารถในการฟังของผู้รับสารลดลง การหยุดพูดหรือเว้นระยะในการพูดถือว่าเป็นการพูดที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติมากจะมีการหยุดมาก การหยุดแสดงให้เห็นว่าการหยุดคิดในระหว่างที่พูด โดยมีเสียงออกมา เช่น เออ อือ เอ้อ ฯลฯ เราเพิ่มเสียง อืม เออ ในขณะที่หยุดพูดเพื่อไม่ให้คนอื่นดึงเอาบทบาทของการเป็นผู้พูดไปในขณะนั้นที่การหยุดทำให้เราควบคุมสถานการณ์พูดได้ดีขึ้น แต่ก็ลดคุณภาพของการสื่อสารลงด้วย

3. เวลา เป็นส่วนที่สามารถใช้แสดงความหมายในการสื่อสารได้ เอ็ดเวิร์ด ที. ฮอลล์ (Edward T. Hall) กล่าวไว้ว่า "เวลาพูดได้" กลางวันมีความหมายอย่างหนึ่ง กลางคืนมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง การตรงต่อเวลาหรือไม่ตรงต่อเวลานั้นก็มีความหมายสำหรับผู้ทำการสื่อสารแต่ละคน คนที่อยู่ในวัฒนธรรมต่างกันจะมีความคิดและความหมาย

เกี่ยวกับเรื่องของเวลาแตกต่างกันออกไป เช่น ในวัฒนธรรมของโลกตะวันตก ถือว่าการไม่ตรงต่อเวลานั้นหมายความเป็นการแสดงการดูถูก ในขณะที่ประเทศในละตินอเมริกาไม่เคร่งครัดกับเรื่องเวลานัก ในประเทศของเราที่เช่นกันโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ถ้ามีการมาผิดเวลานั้นมักจะอ้างเหตุผลว่า “รถติด” เป็นส่วนมาก การรับโทรศัพท์ในเวลาดีก็คืน เราย่อมคาดการณไว้ล่วงหน้าว่าเป็นเรื่องสำคัญหรือเร่งด่วน การพูดการกระทำที่ใช้เวลานานอาจหมายถึงความพอใจในสิ่งนั้น เป็นต้น

4. การสัมผัส การสัมผัสถือว่าเป็นอวัจนสารที่มนุษย์มีความคุ้นเคยมาแต่เยาว์วัย เช่น การอุ้ม การกอด การจับ ฯลฯ การสัมผัสซึ่งเป็นอวัจนภาษาในสังคมไทย ได้แก่ การตบไหล่ การสะกิด การโอบ การกอด เป็นต้น การสื่อสารอวัจนภาษาโดยการแตะต้องตัวกันสามารถสื่อความหมายได้อย่างลึกซึ้ง บางครั้งไม่จำเป็นต้องใช้อวัจนภาษาอธิบายประกอบให้ยืดยาว

5. การแสดงออกทางตา การสื่อสารด้วยสายตาจะบ่งบอกถึงเจตคติทั้งทางดีและทางไม่ดีนอกจากนั้นยังสื่ออารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ความประสงค์ของผู้ส่งสาร การสบตากันโดยตรงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารโดยปกติแล้วจะสื่อสารทั้งความสนใจและความใส่ใจที่มีต่อสารในขณะนั้น ซึ่งโดยปกติการสบตามีจุดประสงค์ ดังนี้ เพื่อค้นหาข่าวสาร เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่น เช่น สบตาเพื่อเชิญให้ผู้ร่วมสนทนาพูด เพื่อเป็นการปกปิด ได้แก่ การหลบสายตาเพื่อปกปิดความรู้สึกไม่มั่นคง ความกระดากอาย และเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม

6. กิริยาท่าทาง กิริยาอาการ หมายถึง อวัจนภาษาที่เกิดจากการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ศีรษะ แขน ขา หรือลำตัว การสื่อสารทางกิริยาท่าทางนี้ขึ้นอยู่กับสถานะทางวัฒนธรรมมากกว่าอวัจนภาษาประเภทอื่นๆ

7. สิ่งของต่างๆ ที่ประกอบหรือเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่หรือที่ตัวบุคคลก็มีความหมายในการสื่อสารด้วย เพราะเป็นการแสดงสถานภาพของบุคคล ลักษณะของบุคคล ตลอดจนความสำคัญมากน้อยของสถานการณ์ การสื่อสาร ด้วยสิ่งของต่างๆ ได้แก่ เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ลิปสติก น้ำหอม เครื่องสำอาง แว่นตา ผ้าเช็ดหน้า เฟอร์นิเจอร์ ห้อง ธงชาติ ภาพ เป็นต้น การแต่งกายของคนเราทุกๆ ไป จะทำหน้าที่เป็นสารบอกกิจกรรมภารกิจ สถานภาพ รสนิยม ตลอดจนอุปนิสัยได้ชัดเจน

8. ปริภาษา คือ สิ่งที่เกิดพร้อมๆ กับคำพูดของเรา ได้แก่ ระดับเสียงสูงต่ำ การเปล่งเสียง ความค่อย ความดังของเสียง การเว้นจังหวะ การกระซิบ การตะโกน ตลอดจนการออกเสียงที่ไม่เป็นภาษาพูด เช่น การทำเสียง เอ้อ อ้า การจาม กระทบ ไอ หัวเราะ

หรือร้องไห้ เป็นต้น ในขณะที่เราเขียน ปริภาษาคือสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับตัวหนังสือที่เราเขียน หรือพิมพ์ ได้แก่ วรรคตอน ย่อหน้า การใช้ขนาดของตัวหนังสือ การเว้นช่องไฟ เป็นต้น

จากแนวความคิดการสื่อสารดังได้กล่าวแล้วนั้น จะเห็นว่าการสื่อสารเป็นการแสดงออก ด้วยภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง เช่น การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อบ่งบอกถึงความหมายตาม ความคิดของผู้สื่อสาร ทั้งนี้การสื่อสารจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านต่างๆ เช่น ปัจจัยด้านจิตวิทยา ด้านสังคม บริบทในการสื่อสาร วัฒนธรรมของกลุ่มแต่ละกลุ่ม การเรียนรู้ สถานที่ เวลา และปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก ซึ่งถ้าสิ่งต่างๆ เหล่านี้แตกต่างกันไปตามสภาพสังคม วัฒนธรรม การสื่อสารก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย การที่จะเข้าใจความหมายของการ สื่อสารนั้นต้องเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในกลุ่มหรือวัฒนธรรมเดียวกัน ผู้ที่อยู่นอกวัฒนธรรมอาจมี ความเข้าใจการสื่อสารของกลุ่มอื่นได้ไม่ลึกนัก นอกจากนี้การเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารของ กลุ่มนั้นๆ ก่อนถึงจะเข้าใจความหมายของการสื่อสารได้

4. ทฤษฎีการกระทำทางสัญลักษณ์

มีด (อ้างในสมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536, หน้า 93) ได้กล่าวถึงการจัดระเบียบทาง สังคม คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลในสังคมนั้นอยู่ที่การมีและการใช้ความหมาย ร่วมกัน การกระทำระหว่างกันของบุคคลในสังคมจนเกิดเป็นความสัมพันธ์ขึ้นนั้น เป็นเพราะ ใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน มนุษย์กับสังคมมีความสัมพันธ์ต่อกัน มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งในสังคม และ ในสังคมก็จำเป็นต้องมีมนุษย์อาศัยอยู่และมีการกระทำต่อกัน ทั้งมนุษย์และสังคมจึงพึ่งพา อาศัยกัน แก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อความอยู่รอดของทั้งสองฝ่าย เพราะฉะนั้นกระบวนการของ การกระทำระหว่างกันจึงมีความสำคัญมากในทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์

ทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์อธิบายการจัดระเบียบทางสังคมในเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับสังคม ซึ่งเน้นในเรื่องการกระทำระหว่างกัน การกระทำต่อกันจะต้องมีความ ตั้งใจด้วย ในตัวบุคคลหนึ่งๆ จะประกอบด้วยส่วนประกอบ I กับ ME เพื่อแก้ไขปัญหหรือ กระทำต่อคนอื่น หรือการตัดสินใจเรื่องใดๆ I เป็นความต้องการเฉพาะตัว เป็นส่วนของตนที่ พึ่งพาอยู่ในลักษณะทางชีวภาพของแต่ละคน ส่วน ME นั้นบุคคลคิดว่าตนเองจะมีพฤติกรรม อย่างไร? และประกอบด้วยทัศนคติของบุคคลอื่นซึ่งตัวเองเข้าใจ หรือการคาดหวังคนอื่นใน สังคมที่มีต่อตัวเอง มีด กล่าวถึง I ว่าค่อนข้างจะมีอิสระ ส่วน ME ประกอบด้วยทัศนคติ ของบุคคลอื่นซึ่งตัวเองไม่เข้าใจ โดยทั่วไปเรารู้จัก I ในนามของเสรีภาพ การสร้างสรรค์ ความรู้สึกภายใน ก่อให้เกิดพฤติกรรมซึ่งอาจขัดแย้งกับธรรมเนียมประเพณีของสังคม อาจทำ

ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ในสังคม ส่วน ME นั้น ได้แก่วัตถุประสงค์ที่ปวง ุบพบาท ความ กดดันจากสังคม ค่านิยม ซึ่งสังคมได้ถ่ายทอดและรับไว้ในตัวเอง เพราะฉะนั้นในบุคคล หนึ่งๆ จะมี I กับ ME ประกอบกัน เรียกว่า ตน (Self) จะเห็นได้ว่าบุคคลจะตัดสินใจแก้ ปัญหาอย่างไรมันขึ้นอยู่กับ I กับ ME ฝ่ายใดจะมากกว่ากัน จนเราอาจจะเรียกว่าเป็นการ แสดงออกด้านบุคลิกภาพ

นอกจากนี้ มีด (อ้างในสัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2538, หน้า 125) ยังมีความเห็นว่า ลักษณะเด่นของจิตมนุษย์มี 3 ประการ คือ

1. จิตมีความสามารถใช้สัญลักษณ์กำหนดว่าสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม ทำให้ สามารถ “รู้จัก” สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น
2. จิตสามารถฝึกซ้อมแนวการกระทำต่อสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว แนวทางต่าง ๆ ก่อนที่จะ ได้ลงมือกระทำจริง
3. จิตสามารถหักห้ามแนวการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมไม่ควร ซึ่งมีดเรียกระบวนการใช้ สัญลักษณ์หรือใช้ภาษานี้ว่า “การฝึกซ้อมในใจ”

ความคิดเรื่องการฝึกซ้อมในใจของมีดนี่เองที่เป็นความคิดสำคัญทำให้มีดอธิบายการ เกิดขึ้นของกลุ่มที่เป็นระเบียบ และการดำรงอยู่ได้ของกลุ่มเหล่านี้ แนวคิดของมีดดังกล่าวยัง สอดคล้องกับ สุเทพ สุนทรเกสัช (2540, หน้า 200-201) ที่กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของ ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันทางสัญลักษณ์ไว้ว่า

มนุษย์ไม่เหมือนกับสัตว์ชั้นต่ำ ได้รับสืบทอดความสามารถให้รู้จักคิด ความ สามารถที่จะคิดจะถูกหล่อหลอมขึ้นมาโดยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการปฏิสัมพันธ์ทาง สังคม เราจะเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายและสัญลักษณ์ที่จำทำให้สามารถใช้ความสามารถใน การคิดซึ่งเป็นคุณลักษณะของมนุษย์ โดยเฉพาะความหมายและสัญลักษณ์จะทำให้มนุษย์ สามารถที่จะมีการกระทำและปฏิสัมพันธ์ได้ มนุษย์เราสามารถที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยก เลิกความหมายและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการกระทำและปฏิสัมพันธ์บนพื้นฐานของการตีความ สถานการณ์มนุษย์อาจจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและยกเลิกความหมายและสัญลักษณ์ดังกล่าว ส่วนหนึ่งก็เพราะความสามารถที่จะปฏิสัมพันธ์กับตัวเอง ทำให้สามารถที่จะสำรวจความเป็น ไปได้ของการกระทำ ตระหนักถึงผลดี ผลเสียที่พึงจะเกิดขึ้นแล้วจึงเลือกที่จะกระทำลงไป แบบแผนต่าง ๆ ของการตอบโต้ระหว่างการกระทำและปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดกลุ่มและสังคม ต่าง ๆ

ทฤษฎีการกระทำทางสัญลักษณ์ข้างต้นได้ถูกอธิบายในเชิงเศรษฐศาสตร์ โดย เศรษฐสยาม (2540, หน้า 11) อธิบายว่า พฤติกรรมของคนไทยในยุคทุนนิยมบริโภคนิยมอยู่ ภายใต้สภาวะความอยากได้และความปรารถนาเพิ่มเร็วกว่าขีดความสามารถในการหารายได้ และการผลิตมาปรนเปรอตนอย่างไม่สิ้นสุด และทุกรูปแบบ ซึ่งการแสวงหาในบางวิธีการนำไปสู่การทำผิดกฎหมายและทำลายสังคม เพราะลัทธิบริโภคนิยมเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ก่อให้เกิดสภาพการณ์ดังกล่าว การบริโภคนิยมไม่ใช่เพียงการบริโภคเพื่อสุขภาพหรือเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเท่านั้น แต่มันยังเป็นการบริโภคเพื่อแสดงสัญลักษณ์ทางสังคม เช่น นั่งรถเบนซ์ เพื่อแสดงความร่ำรวย ฟังเพลงฝรั่งเพื่อแสดงถึงความทันสมัย ความหัวสูง เรียนปริญญาโท เพื่อให้ได้ปริญญาบัตรมาแสดงฐานะทางสังคม ไม่ใช่เพื่อแสวงหาความรู้ที่แท้จริง

การบริโภคนิยมได้จำกัดอยู่เฉพาะการกิน การใช้สินค้าเป็นชิ้นๆ ที่จับต้องได้ แต่มันยังหมายรวมถึงการใช้อารมณ์เสพความบันเทิง เสพสุขทุกประเภทที่พอจะไขว่คว้ามาได้ การฟังเพลง การดูภาพยนตร์ การท่องเที่ยว การหาความสำราญจากแหล่งเรีงรมย์ และที่สุดการเสพกามก็ล้วนแต่เป็นการบริโภค

สรุปได้ว่าทฤษฎีการกระทำทางสัญลักษณ์เป็นการบ่งบอกถึงพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มบุคคล กลุ่มวัย ที่จะใช้สัญลักษณ์ร่วมกันเพื่อการติดต่อสัมพันธ์และใช้เป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิต และในสังคมหนึ่งๆ สมาชิกในสังคมจะมีการเรียนรู้ถึงความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ เหล่านี้ได้จากการมีบุคคลที่เป็นต้นแบบในสังคม การเรียนรู้จากสื่อมวลชนต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจถึงความหมายร่วมกันของคนในสังคมถึงสัญลักษณ์ต่างๆ ดังกล่าวแล้ว

5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืนมีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการศึกษา และเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

โสภรสมิ์ จันทระประภา (2523) ได้กล่าวถึงวัยรุ่นกับอุดมคติว่า ปรกติวัยรุ่นจะมีความตั้งใจหรือ “อุดมคติ” ซึ่งเป็นการตั้งปณิธานหรือการตั้งความปรารถนา เป็นความปรารถนาหรือปณิธานที่เป็น “อธิษฐานจิต” คือเป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ตนเอง แก่ครอบครัว แก่สังคมที่ตนอยู่ร่วม ซึ่งเด็กวัยรุ่นจำนวนมากไม่พบกับความสำเร็จดังใจหวังจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จิตใจเด็กวัยรุ่นเกิดความว้าวุ่น เป็นความไม่สงบ ความทุกข์ ความเครียดแก่จิตอย่างมาก ปณิธานที่เด็กวัยรุ่นกำหนดไว้ในใจเป็นอุดมคตินั้นจะเป็นอุดมคติที่ดี ไม่ดี ถูก ผิด ควรหรือไม่ควรนั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจกำหนดเอาเองของเด็กวัยรุ่นโดยอาศัยพื้นฐานที่เด็ก

วัยรุ่นนั้นๆ ได้รับการอบรมกล่อมเกลาให้มีกมลสันดานอย่างไร ปณิธานอันเป็นอุดมคติของเด็กวัยรุ่นจึงดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควรไม่เหมือนกัน สุดแต่ว่าได้รับการอบรมสั่งสอนให้กำหนดความถูกต้อง ความผิดอย่างไร ซึ่งการกำหนดความถูกต้อง ดีชั่วของเด็กวัยรุ่นเป็นไปตามประสบการณ์ที่เด็กได้รับ

เด็กวัยรุ่นสร้างอุดมคติจากประสบการณ์และจากสิ่งแวดล้อมและมีองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งคือธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นตามวัยในตัวเด็ก โดยเฉพาะธรรมชาติบุคลิกคนเก่งในทางใดทางหนึ่ง เช่น บุคลิกคนเก่งที่เป็นนักกีฬา นักดนตรี นักร้อง นักแสดง หรือที่เรียกว่า “คนดัง” เมื่อบุคลิกลักษณะนิสัยถือเอาการกระทำต่างๆ จริตต่างๆ บุคลิกต่างๆ ของคนพวกนี้เป็นสรณะจนเลยไปถึงการยึดมั่นถือมั่นเป็นอุดมคติของตน ธรรมชาติบุคลิกคนดังจนยึดเอาเป็นสรณะ เป็นหลัก การสร้างสมอุดมคตินี้เป็นอันตรายแก่เด็กวัยรุ่นเพราะจริตและการกระทำของ “คนดัง” แห่งยุคทั้งหลายทั้งปวงนี้มีใช่เป็นจริตหรือการกระทำที่จะยึดถือได้ว่าถูกต้องและสมควรไปหมดทุกอย่าง

ธรรมชาติประการที่สองของเด็กวัยรุ่นที่มักทำให้หลงผิดตกเป็นเครื่องมือของคนทีหวังประโยชน์ก็คือเด็กวัยรุ่นต้องการความอิสระ อยากเป็นตัวของตัวเอง คิดถึงตัวเป็นใหญ่ อยากแสดงว่าตนเป็นผู้ใหญ่แล้วจะคิดจะทำสิ่งใดได้ไม่ยากนัก ยิ่งกิจกรรมใดที่ผู้ใหญ่ไม่ค่อยกล้าทำเพราะต้องคิดให้รอบคอบ ต้องระมัดระวังมาก เด็กวัยรุ่นก็ยิ่งอยากจะสำแดงให้ปรากฏว่าพวกตนทำได้ ซึ่งการกระทำเช่นนี้เป็น “มิดสองคม” เพราะเด็กวัยรุ่นยังขาดประสบการณ์ในการทำงานอยู่มาก เนื่องจากเพิ่งเริ่มชีวิต ทำให้อาจตัดสินใจทำสิ่งที่ผู้ใหญ่ไม่กล้าทำผิด ทำให้เกิดความเสียหายแก่การงานแก่ตัวเอง และแก่สังคมที่ตนเกี่ยวข้องในที่สุด

ธรรมชาติประการที่สามที่ทำให้เด็กวัยรุ่นยอมรับอุดมคติของผู้อื่นมาเป็นของตนง่ายๆ ก็คือ ความอยากมีพวก อยากมีหมู่ มีคณะ ซึ่งเป็นความอยากที่พัฒนาการรุนแรงในชีวิตของคนเราเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นรุนแรงมากจนยอมทำทุกอย่างตามมติของหมู่คณะเพื่อให้ยอมรับตนเข้าหมู่เข้าพวก ความอยากดังกล่าวนี้ ทำให้เด็กวัยรุ่นยอมรับความคิดความเห็นของคนที่เป็นหัวหน้า หรือที่มีอิทธิพลในหมู่คณะนั้นมาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจนกลายเป็นปณิธาน เป็นอุดมคติของตนไปได้ เมื่อ รู้ว่าธรรมชาติของเด็กๆ ในเรื่องนี้เป็นอย่างไร สิ่งที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งก็คือ การส่งเสริมให้เด็กๆ เลือกเข้าหมู่พวกที่ดี ที่มีกรกระทำอันเป็นมงคล เป็นคุณ เป็นประโยชน์ในทางที่ชอบที่ควรแก่ตนเองและแก่สังคม

พิเศก โชไชย (2536) ได้ศึกษา ปัญหาเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนมั่วมุม ในสถานบริการและสถานเริงรมย์มีประมาณการไว้ในกรุงเทพฯ แต่ละคืนประมาณ 7 500 คน

ที่ไปใช้บริการและมั่วสุมในสถานคิสโกเรค ผู้ใช้บริการในสถานคิสโกเรคส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่น อายุ 12-17 ปี สภาพของสถานบริการและสถานเริงรมย์โดยเฉพาะคิสโกเรคจะส่งผลกระทบต่อสายตาและหูของเด็กและเยาวชนที่เข้าไปเที่ยว เนื่องจากการใช้แสงเลเซอร์และเสียงดังมากเกินไปจนเกินมาตรฐาน ตลอดจนการมั่วสุมเสพยาเสพติดและสารระเหย ของมีนเมา และมั่วสุมทางเพศ แนวโน้มของเด็กและเยาวชนที่เข้าไปเที่ยวในสถานบริการและสถานเริงรมย์เหล่านี้เพิ่มมากขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมอื่นๆ ตามมามากมายและจะรุนแรงมากขึ้น

ขณะเดียวกัน มนต์ชัย นินนาทนนท์ (2528) ได้ศึกษา เรื่องอิทธิพลของสถานเริงรมย์ที่มีต่อเยาวชนในเขต อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ด้วยการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 600 คน นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 500 คน และจากนักเรียนชายระดับอาชีวศึกษา 300 คน กับนักเรียนหญิงระดับอาชีวศึกษา 300 คน ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนชายหญิงทั้ง 2 ระดับในโรงเรียนสนใจการใช้บริการสถานเริงรมย์ประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ชอบไปเที่ยวกับเพื่อนเพศเดียวกัน นักเรียนชายส่วนมากชอบไปเที่ยวคิสโกเรคมากที่สุด รองลงมาชอบไปชมภาพยนตร์ นอกจากนั้นชอบไปเที่ยวสถานที่มีหญิงบริการ ส่วนนักเรียนหญิงชอบไปชมภาพยนตร์มากที่สุดต่างจากนักเรียนชาย รองลงมาชอบไปเล่นสเก็ต และชอบเที่ยวคิสโกเรคเป็นลำดับถัดไป เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการไปใช้บริการสถานเริงรมย์ที่คนชอบแต่ละครั้งนั้น นักเรียนอาชีวศึกษาใช้เงินประมาณครั้งละ 100 บาท ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะใช้เงินครั้งละ 500 บาท

ส่วนรัชนิกร เศรษฐ (2519) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เกี่ยวกับการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศและการเลือกคู่ครอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศของนิสิต ทัศนคติต่อการมีนัดกัน ซึ่งอาจนำไปสู่การเลือกคู่ครอง รวมทั้งคุณสมบัติของผู้ที่นิสิตอาจเลือกเป็นคู่ครอง พบว่า นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการที่หนุ่มสาวได้มีโอกาสนัดพบกับเพื่อนต่างเพศ โดยเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ไม่น่าละอาย และอาจเป็นประโยชน์ต่อตน เพราะทำให้มีโอกาสศึกษาถึงพฤติกรรมและความคิดเห็นของเพศตรงข้าม มีโอกาสทดสอบความพึงพอใจของกันและกันว่าจะเข้ากันได้หรือไม่ อย่างไรก็ตามนิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการที่หญิงสาวไม่จำเป็นต้องเป็นสาวพรหมจรรย์จนถึงวันแต่งงาน นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีนัดกับคนที่ตั้งใจจะแต่งงานด้วย แต่ถ้าหากเข้ากันไม่ได้ก็เปลี่ยนคู่กันได้ ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการมีนัดครั้งแรกคือช่วงที่กำลังเรียนชั้นอุดมศึกษา และการมีนัดแต่ละครั้งไม่ควรออกไปกันเป็นกลุ่มใหญ่ ควรออกไปกันสองต่อสอง

นอกจากนี้ เกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง นิสิตส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีที่สุดต่อการเลือกคู่ครองอย่างอิสระบนพื้นฐานแห่งความรัก และต้องคำนึงถึงความเหมาะสมอื่นๆ ก่อนความรักด้วย สำหรับคุณสมบัติของคู่ครองนั้น มีลำดับความสำคัญ คือ มีเหตุผล ใจคอหนักแน่น ไม่โง่เงา แจ่มใส และไม่จำเป็นต้องรวย

สมนึก ชัชวาลย์ และสุวิทย์ จันทรพิทย์ (2529) ได้ศึกษา บทบาทกับปัญหาและอุปสรรคของครูในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กนักเรียนวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาส่วนใหญ่ของนักเรียนวัยรุ่นในสถานศึกษาหรือโรงเรียนต่างๆ รวมทั้งแหล่งที่มาที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวจากการรับรู้ของครู พบว่า สาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนสาเหตุหนึ่งมาจากสถานเรีงรมย์หรืออบายมุขต่างๆ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการประพฤติตนไม่เหมาะสมของนักเรียน นักศึกษา ได้พอควร เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งกระตุ้นยั่วยุให้นักเรียน นักศึกษา ที่อยู่ในภาวะวัยรุ่นอยากลอง หรือเรียนรู้ หรือจากเพื่อนที่มีประสบการณ์มาก่อนชักจูงให้เข้าไปใช้บริการในแหล่งเหล่านี้ เช่น แหล่งที่มีโต๊ะสนุกเกอร์ บิลเลียด ลานสเก็ต หรือดิสโกเธค เป็นต้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนหนีเรียน หรือมั่วสุม ทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ ต่อไป นอกจากนี้ ยังเป็นการสิ้นเปลืองเงินทองของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่นักเรียน นักศึกษานำมาใช้จ่ายในสถานบริการเหล่านี้อีกด้วย

กาญจนา แก้วเทพ (2539) ได้วิเคราะห์ห่อหุ้มบ้านโดยใช้กรอบความคิดของสำนักคิดต่างๆ 5 สำนักคิด ซึ่งรวมทั้งสำนักคิดปรากฏการณ์นิยมที่ได้อธิบายว่า วิธีการที่คนเราจะเข้าใจความหมายต่างๆ ได้นั้น จะเป็นไปไม่ได้โดยหากคนแต่ละคนสร้างชุดรหัสความหมายส่วนตัวขึ้นมาเอง แต่เท่าที่ทุกวันนี้เราต่างเข้าใจกันได้ก็เพราะในคนแต่ละกลุ่มจะมีการสร้างระบบความหมายร่วมกันขึ้นมา เช่น ถ้าเราเป็นคนญี่ปุ่นที่ต้องการแสดงว่าน้ำซุปร่อยมากเราต้องชดด้วยการทำเสียงดังๆ และมีแต่คนญี่ปุ่น (หรือคนที่เข้าใจธรรมเนียมญี่ปุ่น ซึ่งหมายความว่ารู้รหัสของความหมายร่วม) จึงจะอ่านการกระทำนั้นได้

นอกจากนี้ สำนักปรากฏการณ์นิยมยังสนใจเรื่องความหมายในบรรดาวัตถุสิบที่สำนักนี้สนใจศึกษา จึงเป็นเรื่องของสัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นผลผลิตที่มีความหมายมากที่สุดของมนุษย์ และในท่ามกลางสัญลักษณ์ทั้งหลายนี้ ภาษาจัดเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุด ดังนั้นสำนักนี้จึงสนใจที่จะวิเคราะห์บรรดาเรื่องเล่า นิทาน บทสนทนาในชีวิตประจำวัน ฯลฯ

โชคชัย ปรีชาหาญ (2540) เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชายรักร่วมเพศโดยศึกษาเฉพาะกรณีในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก พบว่าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ไม่มีบาร์เกย์ หรือสถานที่บริการสำหรับชายรักร่วมเพศโดยเฉพาะ แต่ส่วนมากจะแอบแฝง ซ่อนเร้นอยู่กับแหล่งสถานเริงรมย์ต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งพบปะสมาคมติดต่อ หรือการปฏิสังสรรค์ทางสังคมกับชายรักร่วมเพศด้วยกัน เมื่อพบปะกันก็มีการถ่ายถอดวัฒนธรรมย่อยภายในกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ชายรักร่วมเพศได้เลือกคู่ตามความชอบพอของตนเอง นอกจากนั้นยังสามารถแสวงหาความรื่นรมย์ในรูปแบบต่างๆ อย่างอิสระเสรีในโลกของตนเองอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลต่อคำติฉินนินทาจากสังคมภายนอก นอกจากนี้ในกลุ่มของเกย์ หรือชายรักร่วมเพศด้วยกันจะมีการใช้ภาษาที่ใช้กันภายในหมู่เพื่อนชายรักร่วมเพศ ซึ่งได้บัญญัติศัพท์เฉพาะกันขึ้นมาเพื่อใช้สื่อความหมายต่างกัน อันแสดงให้เห็นถึงความเป็นปัจเจกของชาวรักร่วมเพศที่ได้แยกส่วนออกมาจากสังคมของชาวรักร่วมต่างเพศ โดยแต่ละกลุ่มมักจะกำหนดคำขึ้นมาใช้และเป็นที่เข้าใจร่วมกันในหมู่สมาชิก เช่น นก วิน ซอง กัด เป็นต้น ซึ่งภาษาเกย์เหล่านี้ได้รับการเชื่อมโยงกันภายในสังคมเกย์ บาร์เกย์ หนังสือเกย์ และอื่นๆ ทำให้ภาษาเกย์กระจายกว้างไปสู่แวดวงเกย์ทั่วไป และอิทธิพลส่วนใหญ่ของภาษาเกย์เกิดจากกลุ่มเกย์ผู้อยู่ในระบบของสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์ที่ได้เสนอคำศัพท์ต่างๆ ผ่านสื่อดังกล่าว

ศุทธิมาน นฤมล (2530) ได้ศึกษากระบวนการกลายเป็นหมอนวดไทย และได้อธิบายถึงลักษณะการแต่งกายซึ่งบ่งบอกถึงลักษณะการแต่งกายซึ่งบ่งบอกถึงความหมายที่แฝงเร้นอยู่ และค่านิยมของพนักงานนวดแต่ละประเภทเพื่อดึงดูดใจของแขกที่เข้าไปเที่ยวในอาบอบนวดว่า

การแต่งกายของพนักงานนวดแบบธรรมดา ลักษณะการแต่งกายไม่ต้องมีเครื่องแบบหรือข้อบังคับ พนักงานนวดสามารถแต่งกายได้ตามความพอใจ ตามรสนิยมของตัวเอง เพียงแต่ห้ามแต่งกายด้วยกางเกงมาทำงาน ยกเว้นวันอาทิตย์ที่พนักงานนวดจะแต่งกายได้ตามอิสระตามรสนิยมของตัวเอง ซึ่งพนักงานนวดแบบธรรมดานี้แยกออกเป็น 3 พวก คือ

พวกแรก จะแต่งกายเป็นชุดกระโปรง แบบชุดธรรมดา เน้นที่ความอ่อนหวาน เป็นเสื้อผ้าที่มีราคาไม่แพงนัก ส่วนมากเป็นเด็กใหม่ที่มาเปิดบริษัทหรือไม่กี่เป็นผู้หญิงที่เพิ่งมาทำงานอาบ อบนวด เป็นครั้งแรก ยังแต่งกาย แต่งหน้าบำรุงผิวพรรณไม่ค่อยเป็นนัก

พวกที่สอง เป็นพวกที่พัฒนาเข้าสู่อาชีพจนเป็นพวกที่สอง โดยจะพัฒนาความจัดเจนในการแต่งกาย และเรียนรู้เกี่ยวกับการแต่งกายของอาชีพตนมากขึ้นจากคนที่แต่งตัวไม่เป็น เป็นคนที่แต่งตัวได้ดึงดูดใจลูกค้า

พวกที่สาม เป็นพนักงานใหม่ที่ผ่านการทำงานในโลกของการค้าประเวณีอื่นๆ หรือเคยทำอาบอบนวด มาก่อน ส่วนมากแล้วจะแต่งกายสวยงามแปลกตา ดึงดูใจแขกมา หรือไม่กี่แต่งกายตามสมัยนิยมที่นิยมมักจะเป็นสีขาวและสีดำ หรือไม่กี่ขาวดำ

สุลิมาน พบว่า ในการศึกษากลุ่มหมอนวดนี้ มีการให้ค่านิยมในเรื่องสีของเสื้อผ้า ด้วย เช่น การแต่งกายด้วยสีขาวทำให้ดูสะอาด สง่า บริสุทธิ์ สีดำให้ดูเก๋ และทำท่าย รวมทั้งจับมือพรรณให้ดูเด่นด้วย เพราะแขกคนไทยชอบผู้หญิงผิวขาว นอกจากนั้นก็ยังมีสีชมพู สีแดง สีส้ม และสีเขียวบ้าง มีพนักงานนวดบางคนสร้างเอกลักษณ์ให้ตนเองโดยการแต่งกายด้วยสีดำ เป็นผ้าตาข่ายเล็กๆเผยให้เห็นรูปร่าง สักส่วน และเนื้อหนังมังสา เช่น พวกคารา เป็นต้น ซึ่งโดยปกติ การแต่งกายของพนักงานนวดประเภทธรรมดาจะเน้นความสวยงามมากกว่าโชว์โป๊ หรืออวดเนื้อหนัง

นอกจากนี้แล้ว พนักงานนวดแบบธรรมดาทุกคนต้องมีเครื่องหมายเป็นของตัวเอง เพื่อใช้เรียกแทนชื่อ และสะดวกในการเรียก เครื่องหมายดังกล่าว มีลักษณะเป็นวงกลมสีแดงมีตัวเลขสีขาวอยู่ด้านในตัวเลข

การแต่งกายของพนักงานนวดประเภท "บี" หรือ "บีคอร์ส" จะแปลกออกไปจากพนักงานนวดประเภทอื่น คือ จะต้องแต่งชุดติดกันสีดำยาวคลุมเข่า ไม่มีแขนเสื้อ คอวี้าลงมา ลึก เป็นรูปสามเหลี่ยม เปิดเผยให้เห็นช่วงหน้าอก ที่หน้าอกจะติดป้ายวงกลมสีแดง แสดงเบอร์ประจำตัวด้วยตัวเลข 3 หลัก สีขาว ข้างล่างมีอักษร "B" กำกับ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นพนักงานนวดประเภท "บี - คอร์ส"

การแต่งกายของพนักงานนวดประเภท "คารา" ไม่มีเครื่องหมายสำหรับพวกคารา เพราะการได้เป็นหมอนวดประเภทคารา หมายถึง ผ่านการตัดสินใจมาตามแล้วว่าสวยพอ ทำให้ผู้หญิงมีความภูมิใจในตนเอง มีตำแหน่งในอาชีพการงานและได้รับการคาดหวังว่า ต้องเป็นคนสวย การแต่งกายจึงต้องสอดคล้องกับความเชื่อนั้น คาราจะแต่งตัวเด่น ทันสมัย ด้วยสีที่สดใส เช่น แดงเพลิง เหลืองสด สีที่นิยมคือ สีขาว และสีดำมัน เนื่องจากสีขาวทำให้ดูเด่นและบริสุทธิ์ สีดำทำให้ดูเด่นและสง่าดูแตกต่างจากผู้หญิงอื่น ซึ่งคนที่ผิวขาวเท่านั้นที่จะแต่งสีดำและสีขาวขึ้น

สิ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ของพวกคาราอีกหลายอย่างคือ เครื่องหมายประจำตัวที่ติดกับอกเสื้อ เป็นป้ายวงกลมขนาด 6 เซนติเมตร สีแดง อักษรสีขาว มีเบอร์บ่งบอกแทนชื่อ ซึ่งมีความสำคัญมาก ในประเภทเดียวกัน ยังมีการแบ่งระดับอีก นั่นคือการติดดาว "ดาวของคารา" แสดงให้เห็นถึงคุณค่า ความสามารถของหมอนวดแบบคาราที่ทำชั่วโมงได้สูง มีแขกประจำ หรือมีแขกจองคิวเสมอ โดยเฉพาะพวกที่มีเบอร์ตอง คือ ดาวของคารานั้นเอง เช่น เบอร์ตอง 5 "555"

นอกจากนั้นเบอร์ยังมีนัยสำคัญทาง จิตใจ ความเชื่อว่า "เฮง" และแสดงถึงสถานภาพด้วย เนื่องจากเบอร์คือสิ่งที่ให้แทนชื่อของตนเอง

การแต่งกายของพนักงานประเภท "อินเทอร์เน็ต" มีการแต่งกายด้วยชุดประจำชาติไม่เน้นความอ่อนหวาน แต่เน้นความสวยแปลก แต่งหน้าแต่งตาจัด ซึ่งการแต่งกายด้วยชุดประจำชาตินี้ ทำให้ผู้มีระดับขึ้นมา มีชุดจีน ชุดไทย ชุดเกาหลี ชุดญี่ปุ่น และชุดมาเลย์ แล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งแต่ละชุดจะมี "ภาพตายตัว" (Stereotype) อยู่ เช่น ถ้าชุดไทย ผู้หญิงที่จะแต่งชุดต้องอ่อนหวาน หน้าตาหวาน นุ่มนวล เก๋ลมวย ถ้าต้องการนุ่มนวล เอาใจเก่งก็ต้องสาวญี่ปุ่น ถ้าชอบเปรี้ยวแต่อ่อนหวานต้องชุดจีน ซึ่งจะมีความหมายแฝงเร้นอยู่ในชุดที่ใส่ พนักงานนวดประเภทอินเทอร์เน็ตจะมีเครื่องหมายประจำตัวบนวงกลมสีแดง ตัวเลขสีขาว 2 หลัก มีอักษร " I " กำกับอยู่

การแต่งกายของพนักงานนวด "แผนโบราณ" มีการแต่งกายด้วยชุดสีขาว เสื้อข้างในจะเป็นสีอะไรก็ได้

จากการศึกษาของ แสงอัมพา บำรุงธรรม (2543) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อค่านิยม และพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่

โดยศึกษากลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี ที่พักตามหอพักในเขตเมืองเชียงใหม่ พบว่า วัยรุ่นในเมืองทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่ไม่เชื่อเรื่องพรหมจรรย์ การที่ชาย-หญิงมีความรักต่อกัน ไม่ได้ยึดความบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ขึ้นอยู่กับความพอใจ ความเข้าใจ และความมีเหตุผลของชายและหญิง ซึ่งในปัจจุบันถือเป็นเรื่องปกติ

นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นส่วนมากมีค่านิยมในเรื่องการเลือกแฟนแตกต่างกันออกไปตามความต้องการของแต่ละคน วัยรุ่นหญิงบางคนมีความเชื่อในเรื่องของการพยากรณ์เรื่องดวงเรื่องโหงวเฮ้ง เข้ามามีส่วนประกอบในการเลือกแฟน วัยรุ่นหญิงบางคนไม่ชอบผู้ชายดื่มสุราเพราะสาเหตุจากการพบเห็นพ่อค้าดื่มสุราทุกวันและทะเลาะกับแม่ ส่วนวัยรุ่นชายส่วนใหญ่จะเลือกผู้หญิงที่มีนิสัยดี ไม่เห็นแก่ตัว และมีเหตุผลส่วนเรื่องรูปร่างหน้าตาวัยรุ่นชายบางคนจะไม่สนใจในเรื่องนี้

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเชื่อค่านิยมที่นำไปสู่พฤติกรรมทางเพศ การมีปัญหาจากการควบคุมของครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมทางสังคม

จงจิตต์ โสภนคณาภรณ์ (อ้างใน ชาญยุทธ มั่งคั่ง, 2542) ได้กล่าวถึงการเข้าสู่งานขายบริการทางเพศแบบแอบแฝงของสตรีที่มีการศึกษาในสถานเริงรมย์ วิทยาลัยศึกษา

คือกเทลเลาน์ ผับ และคาราโอเกะ พบว่า การขายบริการทางเพศมีรูปแบบของการให้บริการ ในลักษณะต่างๆ และผู้หญิงที่เข้าสู่อาชีพนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในกลุ่มหญิงที่ยากจนและการ ศึกษาต่ำหรือถูกล่อลวง แต่เป็นผู้ที่มีการศึกษาและไม่ได้ยากจน ซึ่งมีเงื่อนไขให้ก้าวเข้าสู่งาน ขายบริการทางเพศ คือ ได้รับการเชื่อมโยงใน 3 รูปแบบ ได้แก่

1. การคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่มีประสบการณ์ หรือเกี่ยวข้องกับงานขายบริการ ทางเพศ
2. การได้รับการชักนำเข้าสู่งานบริการในสถานเริงรมย์ก่อนแล้ว จึงเปลี่ยนเข้าสู่งาน บริการทางเพศในภายหลัง
3. การได้รับการชี้แนะจากแหล่งข้อมูล คือร้านเสริมสวย บริษัทจัดหางานแบบ นอกจากนี้เงื่อนไขที่เป็นภูมิหลังทางครอบครัวที่แตกแยก ประสบความล้มเหลวในความรัก และมีประสบการณ์ทางเพศมาก่อน

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2513, หน้า) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่มีความรู้สึกรุนแรง เปิดเผย และตรงเกินไป และเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ค่อยจะ ยอมใครง่ายๆ ต้องการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับผู้ใหญ่อยู่เสมอ โดยที่เด็กไม่รู้ตัวว่าเป็น ความผิด นอกจากนี้ วัยรุ่นยังเป็นวัยที่ชอบเข้าหมู่พวก คบเพื่อนเป็นกลุ่มๆ ชอบให้เพื่อนฝูง ยอมรับและยกย่อง ชอบช่วยเหลือและให้คำแนะนำเพื่อนฝูง ทั้งนี้เพราะเมื่ออยู่บ้านพ่อแม่ มัก จะเห็นว่าวัยรุ่นเป็นเด็กอยู่เสมอ และวัยรุ่นไม่ชอบการบังคับ มีความต้องการพึ่งพาตนเอง จึง ทำให้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของครอบครัวและมักไม่เห็นด้วยกับกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่ตั้งขึ้น เพราะ ต้องการอิสระ

กรอบความคิดในการวิจัย

สังคมทุกสังคมย่อมมีการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารในกลุ่ม หรือการสื่อสาร ระหว่างกลุ่ม โดยมีการสื่อสารผ่านสื่อที่แตกต่างกัน มีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่ กับวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มของวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืนมักสื่อสารโดย ใช้วัจนภาษา อวัจนภาษา และใช้ภาษาสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อแสดงออกถึงวัตถุประสงค์ และความต้องการของกลุ่ม ซึ่งการสื่อสารดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสังคม เช่น ประสบการณ์ การรับรู้ การเรียนรู้ และการถ่ายทอดกันในกลุ่ม ด้านเศรษฐกิจ ด้าน สิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านจิตวิทยาด้วย

